

Kluut

Recurvirostra avocetta

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

🇬🇧 Pied avocet

🇩🇰 Klyde

🇩🇪 Säbelschnäbler

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie
Onmiskenbaar door silhouet, zwart-wit verenpak en omhoog gebogen snavel.	Broedt aan de kusten van de westelijke Oostzee tot aan Frankrijk, in het Middellandse Zee gebied en in de Steppen van Hongarije tot China. Broedt ook in Oost- en Zuid-Afrika.	Broedt: Broedt in schaars begroeide gebieden aan de kust, bijvoorbeeld kiezel- of grindgebieden, schel-	Het hele jaar: Kleine ongewervelden in ondiep water (schaaldieren, insecten, soms ook jonge vis). Foerageren met slingerbewegingen van de snavel.	 4 23-25 dagen 35-42 dagen

Overig

Kluut: 27 jaar en 10 maanden.
Nederland en Deens (Klyde) komt van het roepgeluid.
Teging van legfels en jonge vogels door invallen en luid geschreeuw.
vogels kunnen zichzelf niet warm houden, eten ze door de ouders vaak 'gebreed'

Dit is een afbeelding van de kollektie "Trekvogelprofielen" uit de reeks "Natuurpark Waddenzee en Vindplaatsen".

Kluut

Illustration: Staffen Walentowicz

Trekvogelprofielen

Voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park

De samenstelling van de trekvogelprofielen is gebaseerd op een hand-out (“Exkursionsblätter”) van de Nationale Parkautoriteit Waddenzee van Nedersaksen voor ornithologische evenementen in het kader van de jaarlijkse “Zugvogeltage” (“Trekvogeldagen”) in het Nedersaksische Nationaal Park Waddenzee. Het idee en alle tekeningen en de revisie van de teksten zijn gedoneerd aan de Internationale Waddenzee School voor de ontwikkeling van een Werelderfgoed editie voor gebruik in educatief werk in de hele Waddenzee.

www.zugvogeltage.de

Nationalparkverwaltung Niedersächsisches Wattenmeer
Virchowstr. 1, 26382 Wilhelmshaven, Germany
www.nationalpark-wattenmeer.de

WWF Deutschland
International Wadden Sea School
Hafenstraße 3, 25813 Husum, Germany
www.iwss.org

EDUCATION &
INTERPRETATION
FOR THE
WADDEN SEA
WORLD HERITAGE

UNITED FOR

www.waddensea-worldheritage.org
www.nationalpark-wattenmeer.de
www.iwss.org

Redacteur: Anke Hofmeister (Nationaal Park Waddenzee Autoriteit van Nedersaksen), Anja Szczesinski (WNF Duitsland)

Tekstuele basis: Dr. Jochen Dierschke, Petra Potel

Deskundig advies: Peter Südbek, Dr. Rune Michaelis, Dr. Florian Packmor (Nationaal Park Nedersaksen Waddenzee), Reno Lottmann, Klaus Günther (Schutzstation Wattenmeer) en andere leden van de Trilaterale Expertgroep Trek- en Broedvogels.

Foto omslag: Lukas Lehmann

Illustraties: Steffen Walentowitz, Claus Rabba (zie individuele kaarten)

Migratieroutekaarten: Reno Lottmann

Ontwerp: Liebmann Feine Grafik

Bron: Het bestand is gratis te downloaden voor multiplicatoren van het Waddenzee onderwijs op www.iwss.org/resources.

1e editie 2024

Bron::

Koffijberg K., Bregnballe T., Frikke J., Gnep B., Hälterlein B., Hansen M. B., Körber P., Reichert G., Umland J., van der Meij T. 2020. **Breeding Birds in the Wadden Sea: Trends 1991–2017 and results of total counts in 2006 and 2012**. Wadden Sea Ecosystem No. 40. Common Wadden Sea Secretariat, Joint Monitoring Group of Breeding Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven, Germany.

Kleefstra R., Bregnballe T., Frikke J., Günther K., Hälterlein B., Hansen M.B., Hornman M., Ludwig J., Meyer J., Scheiffarth G. 2022. **Trends of Migratory and Wintering Waterbirds in the Wadden Sea 1987/1988–2019/2020**. Wadden Sea Ecosystem No. 41. Common Wadden Sea Secretariat, Expert Group Migratory Birds, Wilhelmshaven, Germany.

van Roomen M., Citegetse G., Crowe O., Dodman T., Hagemeijer W., Meise K., Schekkerman H. (eds) 2022. **East Atlantic Flyway Assessment 2020. The status of coastal waterbird populations and their sites. Wadden Sea Flyway Initiative p/a CWSS**, Wilhelmshaven, Germany, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands, BirdLife International, Cambridge, United Kingdom.

BirdLife International. 2021. **European Red List of Birds**. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Vogeldiversiteit in Werelderfgoed Waddenzee – Ontdekken en inspireren

De Waddenzee aan de Noordzeekust van Duitsland, Denemarken en Nederland is een unieke rustplaats voor meer dan tien miljoen trekvogels. Elk voor- en najaar herfst verzamelen ze hier energie voor hun langeafstandsvluchten langs de Oost-Atlantische trekroute, die zich uitstrekt van de Arctische toendra tot de kusten van Afrika. De diverse habitats, van de open zee tot de wadden en zoutmoerassen, bieden de vogels het broodnodige voedsel en beschutting op hun vaak duizenden kilometers lange trekroute. De centrale rol van de Waddenzee als rustplaats voor trekvogels en haar buitengewone biodiversiteit waren doorslaggevende factoren voor de erkenning als UNESCO Werelderfgoed. Als één van de laatste grotendeels ongerepte wildernisgebieden in Europa zijn in de Waddenzee ongestoorde ecologische processen mogelijk en biedt het watervogels een vitaal toevluchtsoord. In Nederland is de buitendijkse Waddenzee het Werelderfgoed. Maar voor de vogels is ook het hele omringende gebied met de eilanden en kwelders en stranden van belang voor voedsel en rust. Vooral als het hoogwater is.

Talrijke ornithologische evenementen in het Werelderfgoed gebied brengen bezoekers en de lokale bevolking dichterbij de fascinerende wereld van vogels. De volgende vogelprofielen die hier zijn samengesteld, bieden natuurgidsen en excursieleiders een waardevolle ondersteuning voor illustratieve communicatie.

We wensen u veel plezier bij het gebruik van de profielen

Anja Szczesinski

Peter Südbeck

Opmerkingen over het gebruik van de profielen

Op de voorpagina illustreren karakteristieke tekeningen en kleine trekroudekaartjes de individuele soorten. De achterkant geeft compacte informatie over herkenbare kenmerken, voorkomen, trekroutes, voedsel en het seizoensgebonden voorkomen van de vogels.

De populatiecijfers zijn afkomstig uit de laatst beschikbare publicaties van het rust- en broedvogelmonitoringprogramma van de Trilaterale Waddenzee Coöperatie, het East Atlantic Flyway Assessment Report en de Europese Rode Lijst van Vogels. Voor de Lepelaar waren al recentere gegevens beschikbaar, daarom worden hier cijfers uit 2022 gegeven.

Legenda

Voorkomen in de Waddenzee

- jaarlijks zeer algemeen
- jaarlijks algemeen
- jaarlijks in kleine aantallen
- bijna jaarlijks in kleine aantallen
- uitzonderlijk
- nooit

Samlet bestand

- geen populatie
- ? geen gegevens

Broedbiologie

- Aantal eieren in het nest
- Duur van broeden
- Periode tot uitvliegen

Bergeend

Blauwe kiekendief

Bontbekplevier

Bonte strandloper

Brandgans

Bruine kiekendief

Drieteenstrandloper

Eider

Frater

Goudplevier

Graspieper

Grauwe Gans

Groenpootruiter

Grote mantelmeeuw

Grote stern

Grote zilverreiger

Grutto

Kanoet

Kievit

Kleine mantelmeeuw

Kluut

Kokmeeuw

Kolgans

Lepelaar

Noordse stern

Paarse strandloper

Rosse grutto

Rotgans

Scholekster

Slobeend

Smient

Sneuwgors

Steenloper

Stormmeeuw

Strandleeuwerik

Tapuit

Tureluur

Velduil

Visdief

Wintertaling

Wulp

Zilvermeeuw

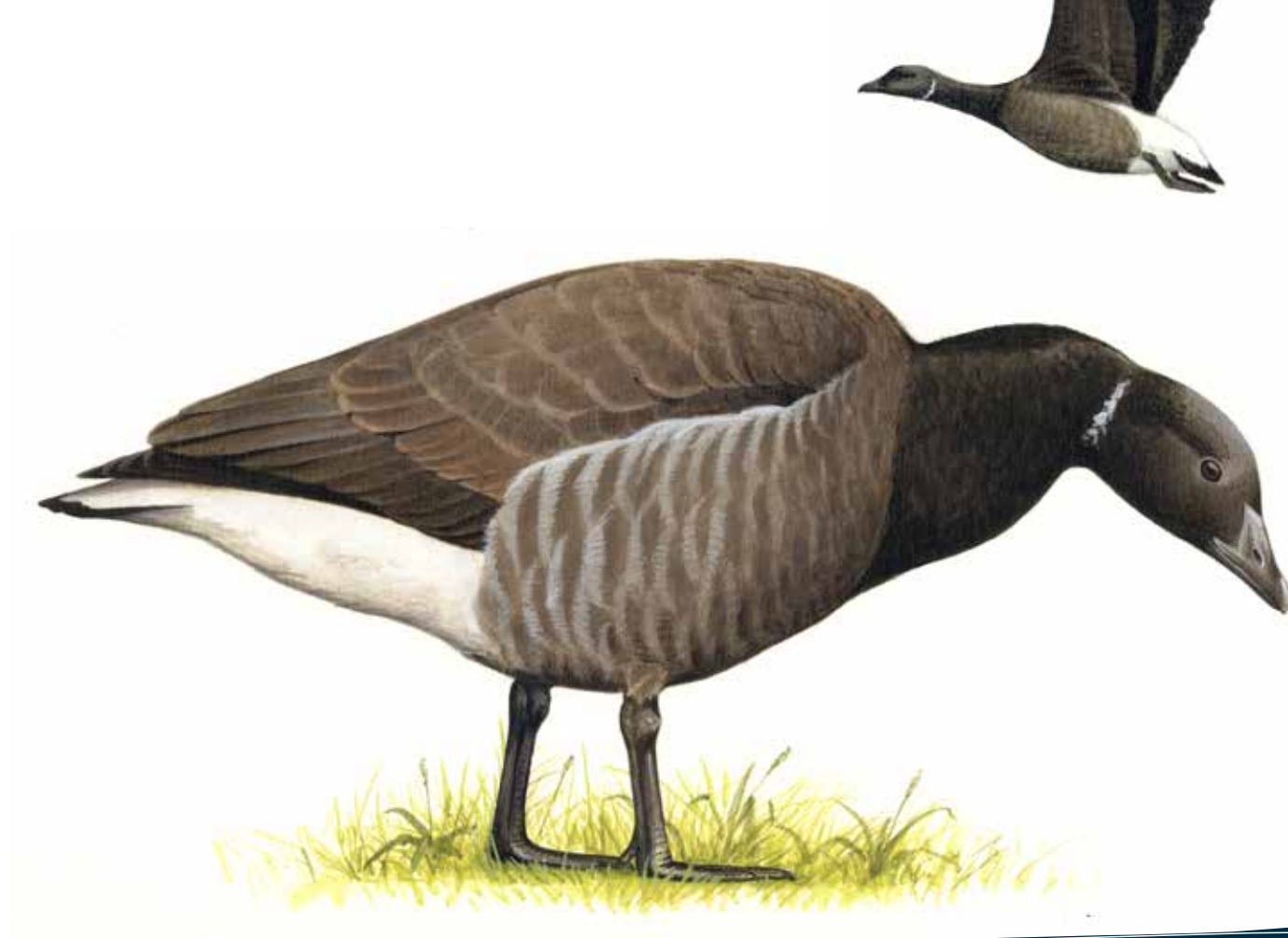

Zilverplevier

Dit overzicht toont alle trekvogelprofielen in alfabetische volgorde, de positie van de profielen in het bestand volgt de groepsindeling (eenden, steltlopers, etc.).

Klikken op een thumbnail leidt direct naar de betreffende soort. Met de knoppen   kun je navigeren tussen de voor- en achterkant van elk profiel. De pijl brengt je terug naar het volledige overzicht.

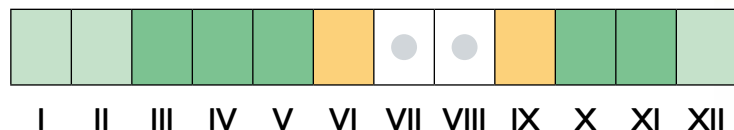
Rotgans

Illustratie: Steffen Walentowitz

Rotgans

Branta bernicla

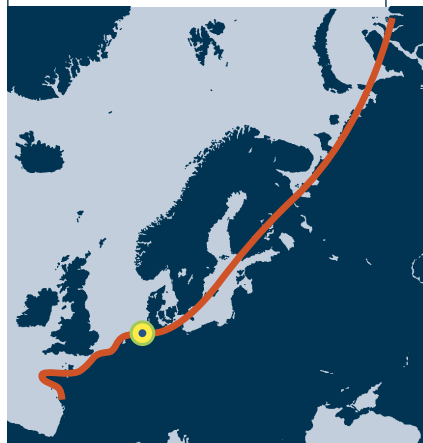

Brent goose

Knortegås

Ringelgans

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleinste gans in Waddengebied; zwarte kop en nek, witte halsring; grijs lichaam, flanken iets lichter. Geslachtsbepaling: Mannetjes iets groter. Leeftijdsbepaling: Jonge vogels zonder halsring, met witte vleugelbanden.	Broedt bijna uitsluitend op het schiereiland Taymir in Noord-Siberië. Overwintert in kleine aantallen in de Waddenzee, maar vooral in West-Europa. Op de eilanden veel in de polders. In de zomer slechts sporadisch in de Waddenzee. Dan betreft het meestal zieke dieren die de trektocht niet konden maken en bleven.	Broedgebied: Toendra aan de kust van de Noordelijke IJsee, vaak kolonies op eilanden. Af en toe broeden ze in de buurt van sneeuwuif- of roofvogelnesten, omdat deze poolvossen verdrijven. Migratie/Winter: Kwelders en zeegrasvelden van de Waddenzee en West-Europa. In Nederland vooral gras in polders langs de kust.	Broeden: Zee-wier, korstmossen, mossen, kleine bloeiende planten. Migratie/winter: Zeewier, kweldergras, zeekraal, groenwieren, gras in weilanden.			
				3–5	24–26 dagen	ca. 40 dagen
Overig						
Oudste rotgans: 28 jaar en 8 maanden. Populatie daling in de jaren 1930 (voedseltekort, verdwijning van zeegrasvelden). Herstel van de populatie sinds de jaren 1960, onder andere dankzij verbod op jagen. Dit heeft de vluchtafstand van de vogels met 90% verkleind omdat ze minder angstig zijn geworden.						

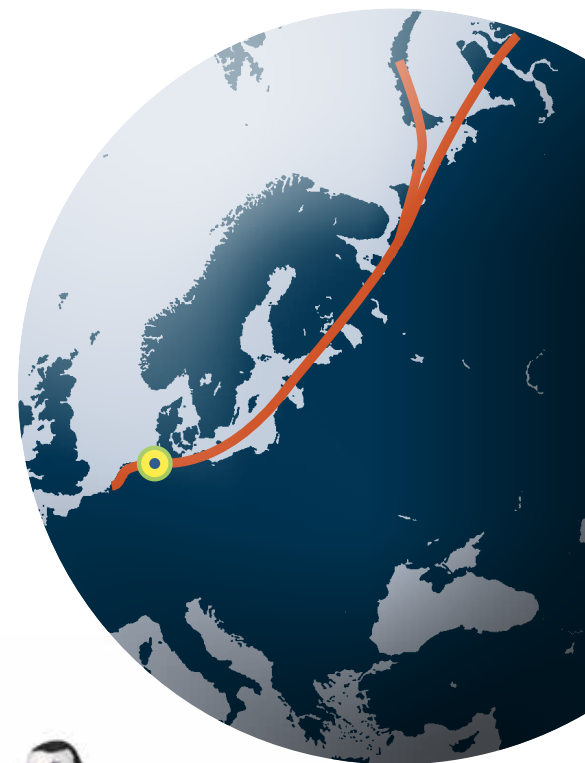

Totale populatie (flyway)			211.000
Populatie	rustende vogels		broedende vogels*
Waddenzee	max.	189.461	–
DK	max.	14.457	–
DE	SH	max.	88.645
	NDS, HH	max.	17.278
NL	max.	90.580	–

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

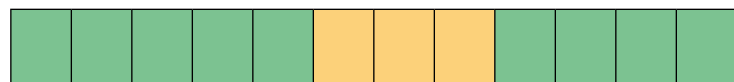
Brandgans

Illustratie: Steffen Walentowitz

Brandgans

Branta leucopsis

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

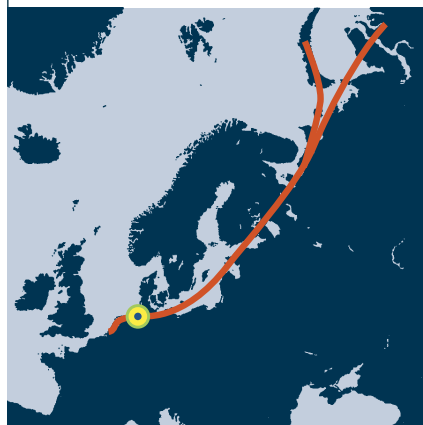

 Barnacle goose

 Bramgås

 Weißwangengans

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten			
Kleine gans, iets groter dan Rotgans. Kop en nek zwart, witte wangen , bovenkant grijs/zwart wit patroon, onderzijde witachtig. Leeftijdsbepaling: Flanken van jonge vogel diffuus gevlekt, licht gebandeerd bij volwassen dieren . Donkere teugelstreep diffuus donker, zwart bij volwassen dieren.	Broedt voornamelijk in de toendra's van Noord-Rusland. Sinds de jaren 1980 ook in Zweden, recentelijk ook steeds meer in Nederland en de Waddenzee. Overwintert voornamelijk in de Waddenzee en in het Duits-Nederlandse laagland.	Broedgebied: kusttoendra langs Noordelijke ijszee, vaak grote kolonies op eilanden of op kliffen, vaak in de omgeving van sneeuwuilen of roofvogels omdat deze poolvossen verjagen. Migratie/winter: Kwelders van de Waddenzee, weilanden, zelden akkers.	Broeden: Bladeren en scheuten van arctische planten. Trek/winter: Kweldergras/andere grassen, winterzaad.	 4–5	 24–25 dagen	 40–45 dagen
Overig						
Oudste brandgans: 28 jaar. Wordt soms witwanggans genoemd vanwege de kleur op de kop. De populatie is de afgelopen 20 jaar aanzienlijk toegenomen, onder andere door het stoppen van de jacht. Broedgebied is recentelijk in het Arctisch gebied uitgebreid naar het westen. Vertrek in de lente door kortere migratieroutes meer dan een maand later (mei).						

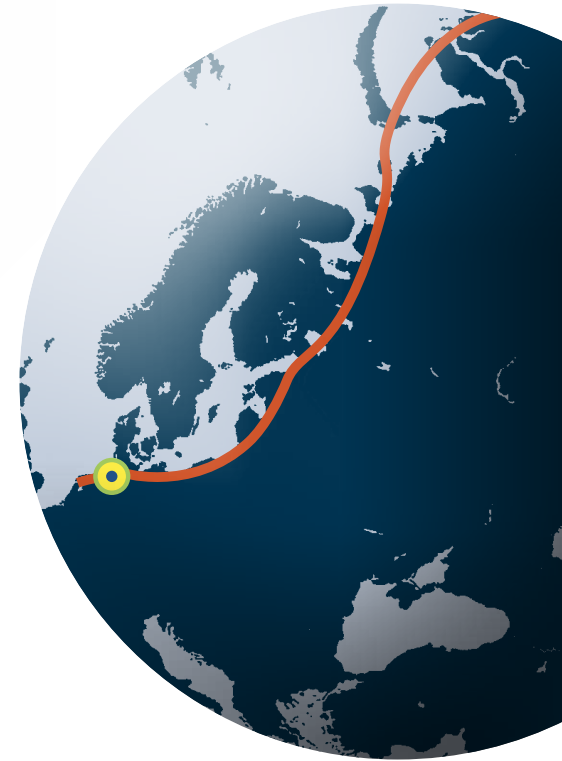
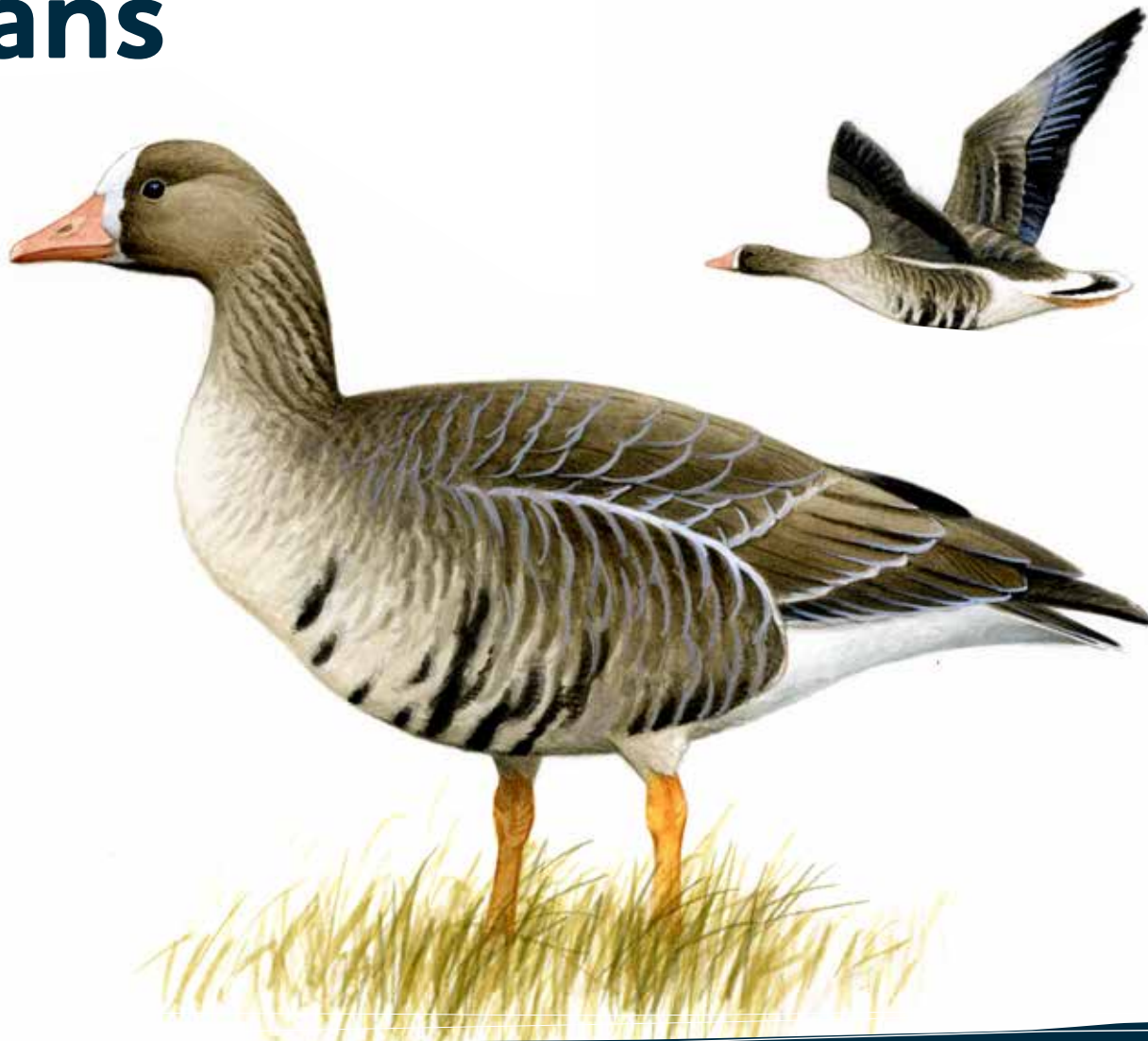

Totale populatie (flyway)			1,4 miljoen
Populatie	rustende vogels		broedende vogels*
Waddenzee	max.	579.956	ca. 727
DK	max.	126.760	ca. 6
DE	SH	max. 189.191	ca. 386
	NDS, HH	max. 113.406	ca. 47
NL	max.	220.501	ca. 288

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

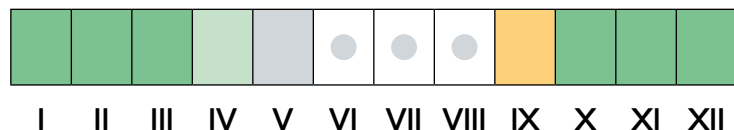
Kolgans

Illustratie: Steffen Walentowitz

Kolgans

Anser albifrons

 White-fronted goose

 Blisgås

 Blässgans

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleiner en donkerder gekleurd dan Grauwe gans. Volwassen vogels met duidelijke zwarte buik strepen en wit voorhoofd bijna onmiskenbaar. Jonge vogels zonder buikstreep en zonder wit voorhoofd, met zwarte snavelpunt ("nagel"). Roept graag.	Broedt in verschillende ondersoorten in de toendra's van Rusland, Groenland en Noord-Amerika. Overwinteringsgebieden in Centraal- en West-Europa evenals in Zuidoost-Europa.	Broedgebied: Hooggelegen gebieden in arctische toendra Migratie/winter: Weiden en grasland, minder op akkers	Plantendelen, voornamelijk grassen	 5–6	 27–28 dagen	 40–43 dagen
Overig						
Oudste vogel: 25 jaar en 3 maanden Naam verwijst naar witte vlek boven de snavel. De wereldwijd bedreigde Dwerggans heeft ook een witte vlek op het voorhoofd en wordt daarom gemakkelijk verward met de Kolgans – een van de vele argumenten tegen de jacht op kolganzen, die weer is toegestaan! Kolganzen zijn levenslang monogaam. Terwijl de winteraantallen in Duitsland aanzienlijk zijn toegenomen, zijn ze in ZO-Europa afgenomen. Een uitwisseling tussen beide overwinteringsgebieden is gedocumenteerd door vogels te ringen.						

Totale populatie (Europa)
1,18 miljoen– 1,97 miljoen

Gegevens in individuen

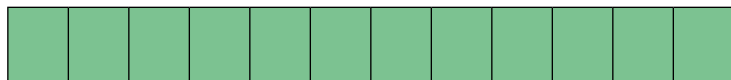
Grauwe Gans

Illustratie: Steffen Walentowitz

Grauwe Gans

Anser anser

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Greylag goose

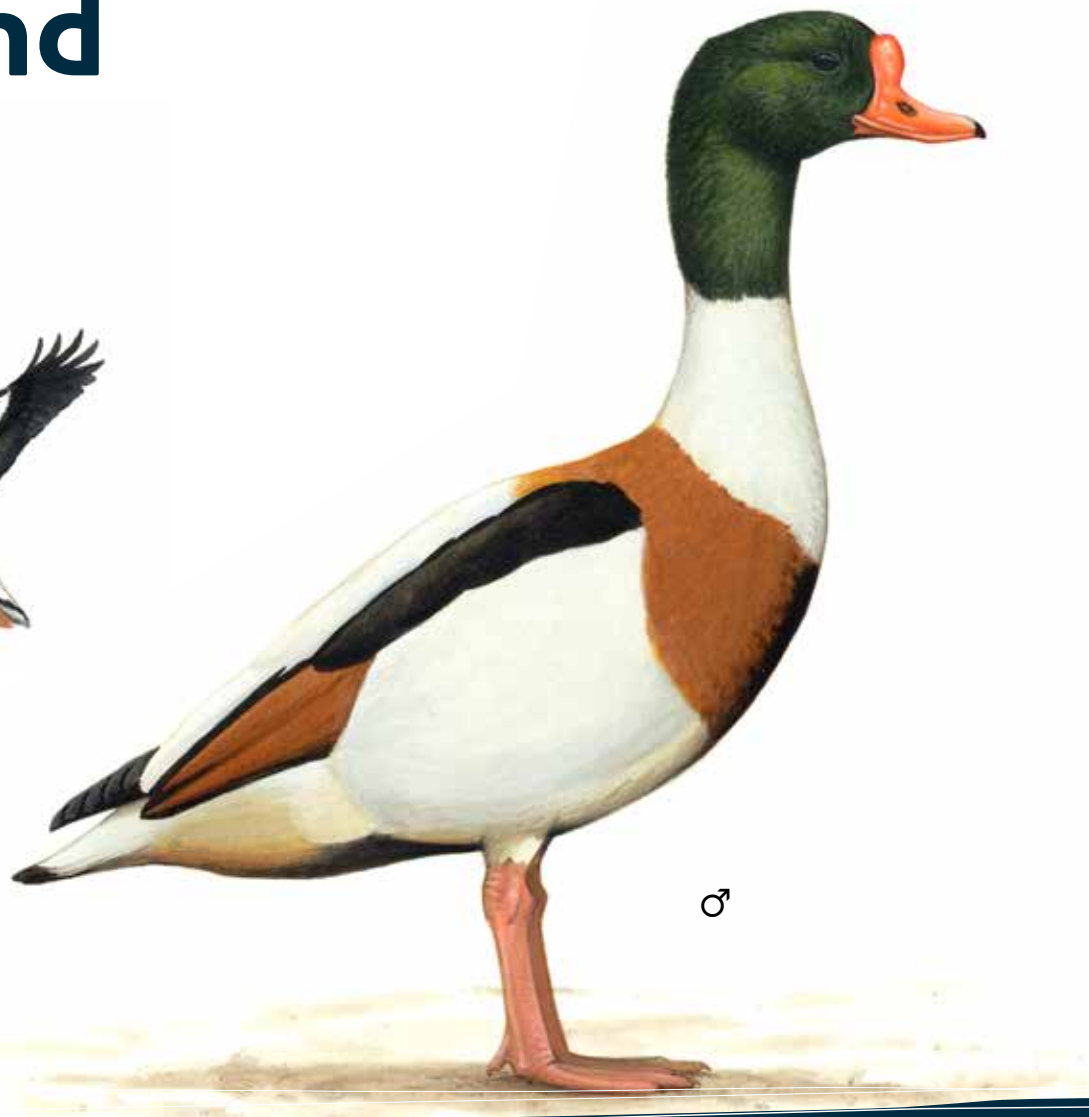
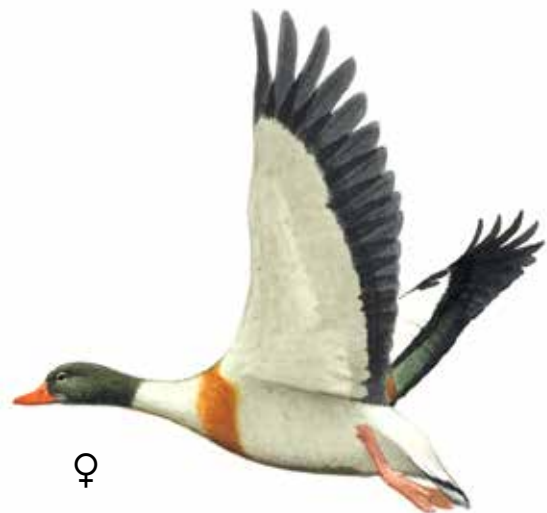
 Grågås

 Graugans

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grootste grauwe gans met grote bijna driehoekige roze snavel. Vleugeldekenveren duidelijk lichter dan de rest van de vleugel, in vlucht dus onmiskenbaar door grijs deel in de vleugel.	Gefragmenteerd verspreid van West-Europa tot Oost-Azië. Geïntroduceerd in veel gebieden van Centraal-Europa. Overwinteringsgebieden zo ver zuidelijk als ZW-Europa en zelfs N-Afrika.	Broedgebied: voornamelijk waterrijke gebieden in het binnenland. Migratie/winter: Weiden en grasland, zelden akkers.	Terrestrische en waterplanten zoals grassen, kruiden en vaste planten. Gras in polders.	 4–6	 27–29 dagen	 50–60 dagen
 Totale populatie (flyway) 790.000						
Overig Oudste vogel: 24 jaar. Naam: De enige algemene broedende grauwe ganzensoort in Waddengebied. Voorouder van de tamme gans, in alle variaties van natuurlijke kleur (zeldzaam) tot wit (veel voorkomend). Broedt zeer vroeg in het jaar: de eerste jonge vogels komen eind maart al uit.						

Gegevens in individuen/*in paren

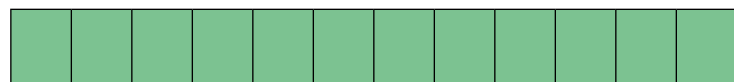
Bergeend

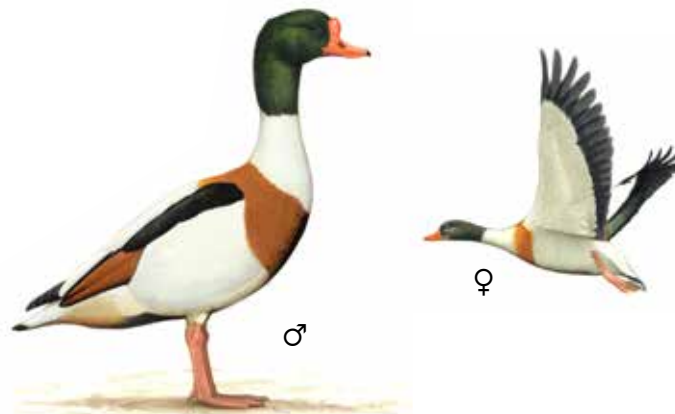
Illustratie: Steffen Walentowitz

Bergeend

Tadorna tadorna

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Common shelduck

 Gravand

 Brandgans

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie																						
Onmiskenbaar. Geslachtsbepaling: Mannetje met meer uitgesproken snavelbult. Leeftijdsbepaling: jonge vogels in de herfst met bruin hoofd, wit gezicht, donker geschubde bovenkant en roze snavel.	Broedt in Europa rond de Noordzee, Oostzee en Middellandse Zee, ook bij steppe meren van Turkije tot China. NW-Europese populatie overwintert voornamelijk in de Waddenzee en West-Europa. Tijdens de ruiperiode (juli–augustus) is bijna het hele NW-Europees bestand in het gebied van het estuarium van de Elbe, maar verschuiving naar Nederlandse Waddenzee gaande.	Broeden: holen in duinen (bijv. konijnenholen), ook in holle ruimtes in stapels stenen of hout of vergelijkbaar. Migratie/winter: Voornamelijk wadplaten.	Voornamelijk ongewervelden (kleine slakken, mosselen, ringwormen, schaaldieren, insecten), zelden algen.	 8–10	 29–31 dagen	 45–50 dagen																				
<table><tr><th colspan="4">Totale populatie (Europa) 104.000–154.000</th></tr><tr><th>Populatie</th><th></th><th>rustende vogels</th><th>broedende vogels*</th></tr><tr><td>Waddenzee</td><td>max.</td><td>281.810</td><td>ca. 7.431</td></tr><tr><td>DK</td><td>max.</td><td>39.329</td><td>ca. 474</td></tr><tr><td>SH</td><td>max.</td><td>77.117</td><td>ca. 2.573</td></tr></table>							Totale populatie (Europa) 104.000–154.000				Populatie		rustende vogels	broedende vogels*	Waddenzee	max.	281.810	ca. 7.431	DK	max.	39.329	ca. 474	SH	max.	77.117	ca. 2.573
Totale populatie (Europa) 104.000–154.000																										
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*																							
Waddenzee	max.	281.810	ca. 7.431																							
DK	max.	39.329	ca. 474																							
SH	max.	77.117	ca. 2.573																							
Overig Oudste bergeend: 24 jaar en 9 maanden. Wordt geclassificeerd bij de eenden. Kan wekenlang niet vliegen tijdens de rui, weinig verstoring in gebieden in de Waddenzee is dan essentieel. De jongen worden naar goede foerageerplaatsen geleid, tot op 30 km afstand van het nest. Meerdere vrouwtjes vormen samen een crèche (20 of meer jonge vogels).																										

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Smient

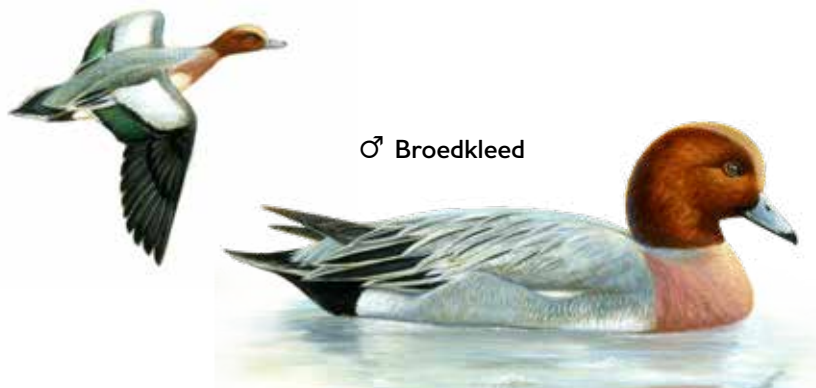
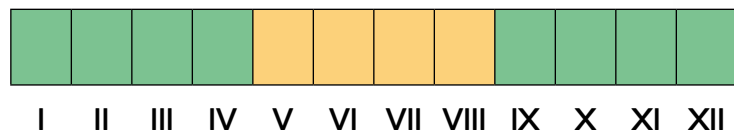
♂ Broedkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Smient

Mareca penelope

 Eurasian wigeon

 Pibeand

 Pfeifente

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Middelgrote zwemmende eend. Mannetjes met roodbruine kop, geelachtig voorhoofd, witte vleugelvlek en zwarte onderstaart. Vrouwtjes onopvallender, bruinachtige schubben. Jonge vogels en mannetjes in winterkleed vaak roodachtig kastanjebruin.	Broedt van NW-Europa tot NO-Azië, zelden in de Waddenzee. Overwinteringsgebieden aan de kust van centraal, zuidelijk en westelijk Europa. Een klein aantal overzomert af en toe in de Waddenzee.	Broedgebied: Bij vegetatierijke wateren. Migratie/winter: Kwelders, ondergelopen weiden, kustgraslanden, ook akkers.	Het hele jaar door: Voornamelijk planten, bladeren van grassen, zeegras, groene algen, ook wortels en knoppen. Ook op akkers, dus af en toe schade aan gewassen.			
				9	22–25 dagen	40–45 dagen
Overig						
Oudste smient: 34 jaar en 8 maanden. Naam: Wordt ook wel fluiteend genoemd door de 'wiiju' roep. Foerageert vaak 's nachts in gebieden op enige kilometers afstand van hun rustplaatsen overdag. Smienten bouwen vetvoorraden op waar ze drie dagen op kunnen teren. Als voedselschaarste langer duurt (bijv. door sneeuw), dan moeten ze naar andere rustgebieden trekken.						
Totale populatie (flyway) 1,3 – 1,6 miljoen						
Populatie		rustende vogels		broedende vogels*		
Waddenzee		max.	423.725	ca.	24	
DK		max.	93.864	ca.	0	
DE	SH	max.	253.411	ca.	23	
	NDS, HH	max.	4 1.135	ca.	1	
NL		max.	112.641	ca.	0	

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

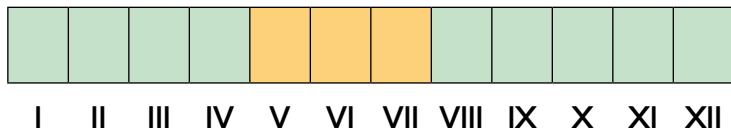
Wintertaling

Illustratie: Steffen Walentowitz

Wintertaling

Anas crecca

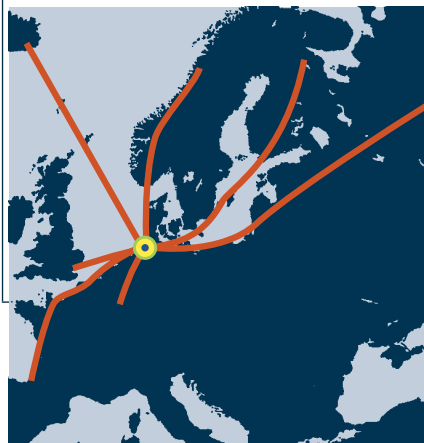

 Common teal

 Krikand

 Krickente

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleinste Europese eend. Mannetje door groen masker, roodbruin hoofd en geelzwart "achterwerk" onmiskenbaar. Vrouwje onopvallend bruinachtig, snavel met oranje basis. Klein formaat goed hulpmiddel bij identificatie. Zomertaling lijkt erop, maar heeft een witte streep op de kop, grijze snavel en een witte vlek aan de snavelbasis.	Broedgebieden in gematigde breedtegraden van Eurazië, weinig in het Waddengebied. Overwinteringsgebieden voornamelijk Zuid-Europa, maar ook ten zuiden van Europa zelfs tot in de Sahel.	Broedgebied: Ondiepe binnenwateren met dichtbegroeide oevers. Ook in riet-sloten. Migratie/winter: Ondiep drasland en/of zandplaten, met name getijdengebieden/uiterwaarden.	In de winter vooral kleinere zaden, ook kleine ongewervelden.	 8–11	 21–23 dagen	 25–30 dagen
Overig						
Oudste vogel: 21 jaar en 6 maanden. Vanwege de korte nek leeft de wintertaling in ondieper water dan andere eenden soorten.						

Totale populatie (flyway)			670.000
Populatie	rustende vogels		broedende vogels*
Waddenzee	max.	55.274	?
DK	max.	21.888	?
DE	SH	max.	23.602
	NDS, HH	max.	6.029
NL	max.	22.535	?

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Slobeend

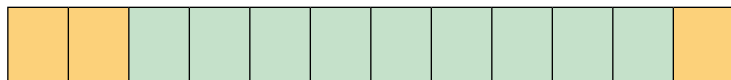
♂ Broedkleed

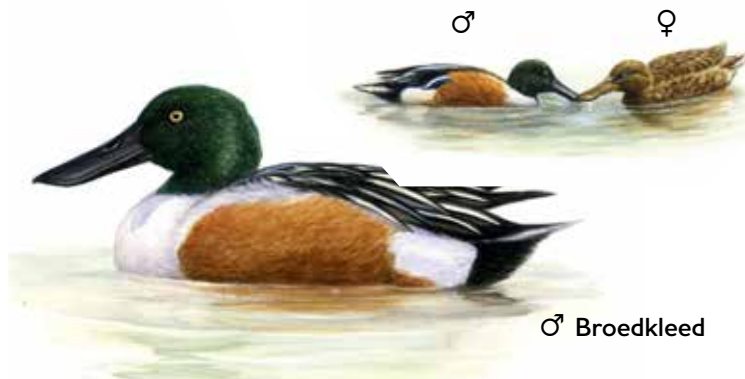
Illustratie: Claus Rabba

Slobeend

Spatula clypeata

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

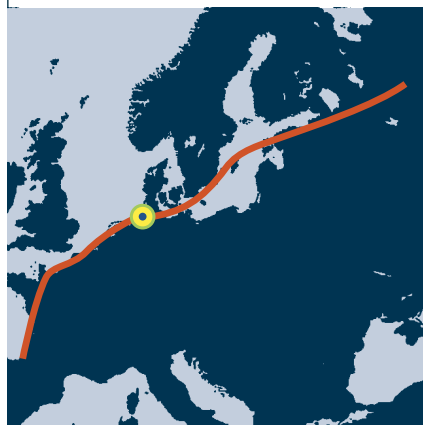
♂ Broedkleed

 Northern shoveler

 Skeand

 Löffelente

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Middelgrote eend met korte nek, grote kop en ongewoon lange snavel, licht gebogen aan het uiteinde lepelachtig verbreed. In alle verenkleeden met lichtblauwe vleugeldekveren (vlucht!). Mannetjes in broedkleed met een glanzende groene kop, witte borst en roodbruine buik en flanken. Vrouwtjes onopvallend bruinachtig, maar onmiskenbaar door de snavelvorm.	Broedt in Europa, Azië en Noord-Amerika. Overwintert voornamelijk in W- en ZW-Europa.	Broedgebied: Ondiepe binnenwateren, moerassen met open water, nat grasland. Migratie/winter: Voornamelijk binnenwateren, met name ondergelopen weilanden.	Waterplanten en -dieren.	 8–12	 22–23 dagen	 40–45 dagen
Overig Oudste vogel: 20 jaar en 4 maanden. Naam verwijst naar snavelvorm. Snavel is een zeer gespecialiseerde zeef, waarmee voedsel uit het water wordt gefilterd. Zwemt tijdens foerageren vaak in rondjes of zigzaggend.						

Totale populatie (flyway) 70.000–80.000

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 1.0538	?
DK		max. 1.908	?
DE	SH	max. 6.696	?
	NDS, HH	max. 1.289	?
NL		max. 3.192	?

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

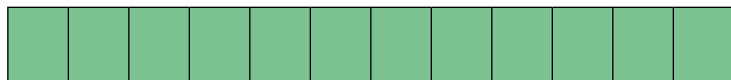
Eider

Illustratie: Steffen Walentowitz

Eider

Somateria molissima

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

♂ Broedkleed

 Common eider

 Edderfugl

 Eiderente

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grote, stevige eend met drie-hoekige, gansachtige snavel. Mannetje zwart van onderen, wit van boven, roze borst, kop zwart/groen/wit. Vrouwtje warm bruin met zwart patroon. Jonge vogels van beide geslachten soortgelijk aan de vrouwtjes. In het tweede jaar zijn de mannetjes zwart-wit gevlekt, net als volwassen mannetjes buiten het broedseizoen.	Noordpoolgebied van Eurazië en Noord-Amerika, in de Waddenzee een van de meest zuidelijke broedplaatsen ter wereld. Er is ook instroom van noordoostelijke populaties tijdens de rui (juni/juli) en in de winter.	Broedgebied: Toendra, duinen, kwelders. In Nedersaksen bijna uitsluitend op eilanden. Migratie/rui/winter: ondiepe baaien met mosselbanken, off-shore Noordzee, zandbanken, havens, pieren.	Vooraf schelpdieren en slakken (Kokkel, Mossel, Alikruik), ook strandkrabben en andere kreeftachtigen.	 4–6	 25–28 dagen	 65–75 dagen
Overig						
Oudste eidereend: 36 jaar en 10 maanden. Naam ontleend aan het Engels. Af en toe wordt eiderdons vandaag de dag nog verzameld en gebruikt voor kussens en jassen. Mosselen worden in hun geheel doorgeslikt en in de gespierde maag gekraakt. Kunnen niet vliegen gedurende 3–4 weken tijdens de rui, zodat alleen wateren met weinig verstoring als ruigebieden gebruikt kunnen worden.						
Totale populatie (flyway)		560.000–920.000				
Populatie		rustende vogels		broedende vogels*		
Waddenzee		max.	18.8878	ca.	8.163	
DK		max.	15.910	ca.	489	
DE	SH	max.	59.476	ca.	1.138	
	NDS, HH	max.	33.472	ca.	1.158	
NL		max.	103.774	ca.	5.378	

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

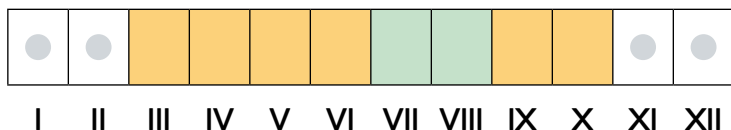
Lepelaar

Illustratie: Steffen Walentowitz

Lepelaar

Platalea leucorodia

 Eurasian spoonbill

 Skestork

 Löffler

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Onmiskenbaar door sneeuw-wit kleed en lepelvormige snavel. Leeftijdsbepaling: volwassen vogels hebben een oranje-gele borstband, in het broedseizoen decoratieve veren en een gele punt op de snavel. Bij jonge vogels is de snavel aanvankelijk roze, handpen-nen wit met zwarte punten.	Broedt in de Wad-den-zee van Texel tot Denemarken, in de Middellandse Zee en van Oostenrijk tot Azië. Overwinterings-gebieden van ZW Europa tot Senegal.	Broedplaats: Maakt 'toren nest' op kwelders, moeras-sen op gebroken oud riet, op de grond of in bomen. Migratie/winter: Foerage-ren in de slenken in de Waddenzee; kleine meren, sloten in kustgebieden in het binnenland. Hier zijn ook de hoogwater rust-plaatsen.	Kleine vissen (vooral stekelbaarsjes), waterinsecten, mosselen, slakken, schaaldieren, amfi-bieën. In de Wad-den-zee veel garnalen.	 3–5	 21–25 dagen	 45–50 dagen
Overig Broedde in 1962 voor het eerst in Neder-saksen (Memmert), daarna pas weer in 1995. Sindsdien is er een sterke toename in de hele Waddenzee. Vooral op de eilanden succesvol omdat daar geen vossen voorkomen. Veel lepelaars in de Waddenzee zijn gemerkt met kleurringen om migratieroutes en popu-latiebiologie te begrijpen						

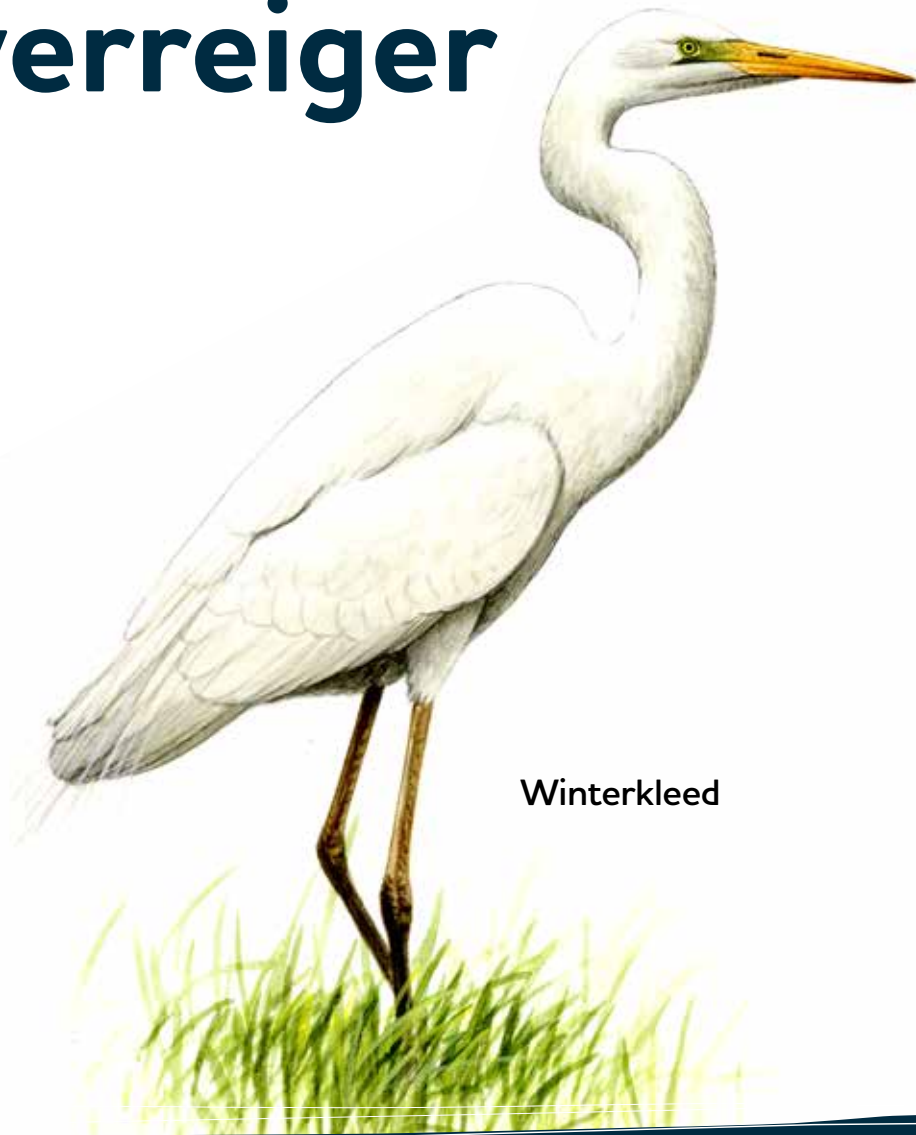

Totale populatie (flyway)		19.000–24.000	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 8.177	ca. 2.396
DK		max. 352	0
DE	SH	max. 1.185	ca. 469
	NDS, HH	max. 1.976	ca. 604
NL		max. 5.007	ca. 1.323

Gegevens in individuen, *in paren; populatiecijfers van 2022

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Grote zilverreiger

Winterkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Grote zilverreiger

Casmerodius albus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Winterkleed

 Great white egret

 Sølvhejre

 Silberreiher

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Lijkt op de blauwe reiger, maar iets kleiner en delicater . Geheel wit. Snavel geelachtig in de winter, in de zomer bijna helemaal zwart.	Reigersoort met de grootste geografische verspreiding, rassen op alle continenten behalve Antarctica. Gedeeltelijke migrant, overwinterert in toenemende aantallen in West-Europa.	Broedgebied: grote rietvelden op meren, rivieren of moerasen. Migratie/winter: grote weiden en graslanden, in de Waddenzee voornamelijk aan de kusten, minder vaak op eilanden.	Insecten, amfibieën, vissen, muizen in de winter.	 3–5	 25–26 dagen	 42–63 dagen
Overig						
Oudst bekende Zilverreiger: 22 jaar (geringde vogel). In de afgelopen jaren is er een sterke toename geweest van het aantal overwinterende vogels in het Waddengebied, waarschijnlijk vooral door een toename van broedparen in Oost-Europa. Maar de soort broedt nu ook in Nederland. De meeste overwinteraars komen uit Rusland en Oekraïne, die naar het NW trekken in de winter. In het gebied van de Neder-Rijn vaak in de buurt van ganzen, die houden het gras kort en maken het makkelijker om voedsel te vinden. Grote zilverreigers verzamelen zich 's avonds op gezamenlijke slaapplaatsen.						

Totale populatie (Europa)
79.800–132.000

Gegevens in individuen/**in paren

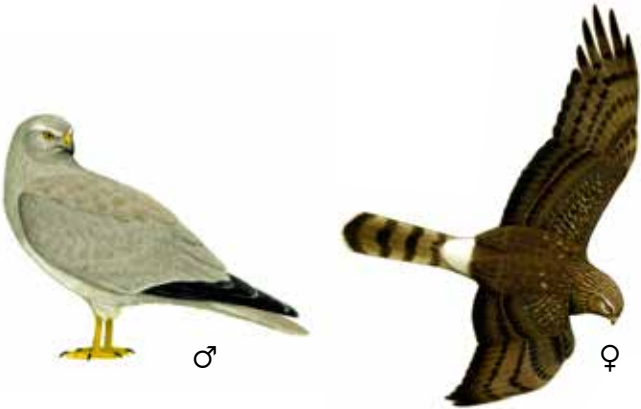
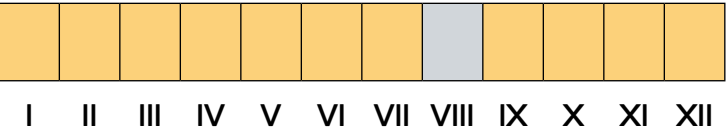
Blauwe kiekendief

Illustratie: Steffen Walentowitz

Blauwe kiekendief

Circus cyaneus

- Hen harrier
- Blå kærhøg
- Kornweihe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grote slanke roofvogel, jaagt meestal met vleugels een klein beetje opgeheven. Bredere vleugels dan de Grauwe kiekendief. Mannetjes effen grijs met zwarte vleugelpunten, witte stuit en iets lichtere onderkant. Vouwtje boven bruin met witte stuit, beige onderkant met donkere borsttekening en gestreept onder de vleugels. Jonge vogels meer roodachtig aan de onderkant.	Broedt van ZW Europa tot Ierland en vandaar oostwaarts tot in het oosten van Siberië. Overwintert in het Waddengebied en ook van ZW Europa tot NW Afrika.	Broedgebied: heide en duinen, soms ook tarwenvelden. Migratie/winter: Open gebieden zoals grasland en akkerland; nachtelijke slaapplaatsen in middelhoge vegetatie zoals riet en heide.	Vooraf woelmuizen, konijnen, vogels en kuikens van vogels.	 4–6	 29–31 dagen	 31–38 dagen
Overig						
Oudste Blauwe Kiekendief: 17 jaar en 1 maand. Eén mannetje heeft vaak meerdere (max. 7) vrouwtjes. Een van de zeldzaamste roofvogels in Europa aan het worden, de aantallen in de Waddenzee nemen al jaren af. Na vernietiging van oorspronkelijke broedhabitats (veen), vestiging op de Waddeneilanden maar daar bijna verdwenen. In Nederland bijna verdwenen als broedvogel (2024 twee paar). Kuikens worden geringd om het broedsucces te onderzoeken						

Totale populatie (Europa)		112.000–174.000	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		?	ca. 21
DK		?	ca. 0
DE	SH	?	ca. 2
	NDS, HH	?	ca. 8
NL		?	ca. 5

Gegevens in individuen, *in paren; populatiecijfers van 2024

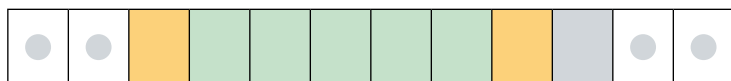
Bruine kiekendief

Illustratie: Steffen Walentowitz

Bruine kiekendief

Circus aeruginosus

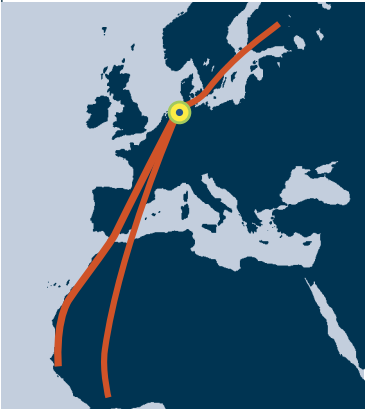
I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Marsh harrier

 Rørhøg

 Rohrweihe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grote slanke roofvogel, meestal met licht opstaande (V-vormige) vleugels. Mannetjes boven met grijze vleugelvoren, zwarte vleugelpunten en bruine rug- en vleugeldekvoren; buik roodbruin, ondervleugel bleek met zwarte punt. Vrouwtjes effen gekleurd chocoladebruin met beige kruin op kop en voorrand van de vleugel. Jonge vogels zoals vrouwtjes, maar zonder beige vleugelrand.	Broedt van West-Europa en NW-Afrika tot Centraal Siberië. Overwinteringsgebieden voornamelijk ten zuiden van de Sahara, in Zuid-Europa, India en Zuidoost-Azië. Overwintert steeds meer ook in Nederland.	Broedgebied: rietvelden, vochtige duinvalleien, graanvelden en koolzaadvelden. Migratie/winter: Moerassen, landbouwgrond.	Kleine vogels, knaagdieren, kuikens, eieren; ook kikkers en grote insecten.	 3–6	 31–36 dagen	 38–40 dagen
 Totale populatie (Europa) 303.000–485.000						
Overig Oudste bruine kiekendief: 20 jaar en 1 maand.						

Gegevens in individuen

Scholekster

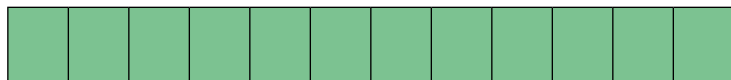
Broedkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Scholekster

Haematopus ostralegus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Broedkleed

 Oystercatcher

 Strandskade

 Austernfischer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Krachtige steltloper, onmiskenbaar. Buiten broedseizoen met witte keelring. Leeftijdsbepaling: jonge vogels met donkere snavelpunt en donkere poten.	Broedt langs de kusten van Frankrijk tot Siberië, plaatselijk in het Middellandse Zee gebied. Andere ondersoorten in de steppen van de Zwarte Zee tot Azië. Overwintert in de Waddenzee en West-Europa.	Broedgebied: Schaars begroeide aan de kust, bijv. stranden, grindgebieden, kwelders, grasland, maar ook op platte daken. Foerageren op het wad. Migratie/Winter: Kwelders en stranden, foerageren op het wad.	Waddenzee: mosselen en slakken, krabben, wormen. In het binnenland: regenwormen. Af en toe voedt hij zich met Japanse oesters.	 3–4	 24–27 dagen	 32–35 dagen
Overig Oudste scholekster: 43 jaar en 4 maanden. Verdedigt broedsel en jongen door schijnaanvalen en luid geschreeuw. Overmatig schelpenvissen en koude winters kan leiden tot grote verliezen in de winter.						

Totale populatie (flyway)		750.000–970.000	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 359.682	ca. 26.313
DK		max. 39.126	ca. 1.461
DE	SH	max. 93.619	ca. 9.185
	NDS, HH	max. 115.947	ca. 7.915
NL		max. 141.472	ca. 7.752

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

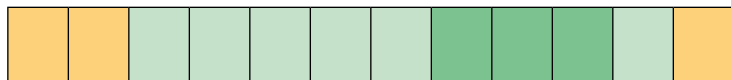
Kluut

Illustratie: Steffen Walentowitz

Kluut

Recurvirostra avocetta

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Pied avocet

 Klyde

 Säbelschnäbler

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Onmiskenbaar door silhouet, zwart-wit verenpak en omhoog gebogen snavel. Leeftijdsbepaling: Voor jonge vogels zijn de donkere delen van het kleed bruinachtig, niet zwart.	Broedt aan de kusten van de westelijke Oostzee tot aan Frankrijk, in het Middellandse Zee gebied en in de Steppen van Hongarije tot China. Broedt ook in Oost- en Zuid-Afrika. Alle broedende vogels van de Noordzee en Oostzee ruien in de Waddenzee (vooral in het Jade bekken en in Denemarken). Overwintering voornamelijk van de Frans-Atlantische kust tot Senegal.	Broedt: Broedt in schaars begroeide gebieden aan de kust, bijvoorbeeld kiezel- of grindgebieden, schelpenbanken, stranden en kwelders. Migratie/winter: Hoogwatervluchtplaatsen meestal in kwelders, foerageren op het wad.	Het hele jaar: Kleine ongewervelden in ondiep water (schaaldieren, insecten, soms ook jonge vis). Foerageren met slingerachtige zijwaartse bewegingen van de snavel.	 4	 23–25 dagen	 35–42 dagen
Overig						
Oudste kluut: 27 jaar en 10 maanden. Naam in Nederland en Deens (Klyde) komt vanwege het roepgeluid. Verdediging van legsels en jonge vogels door schijnaanvallen en luid geschreeuw. Jonge vogels kunnen zichzelf niet warm houden, dus moeten ze door de ouders vaak 'gebroed' worden.						

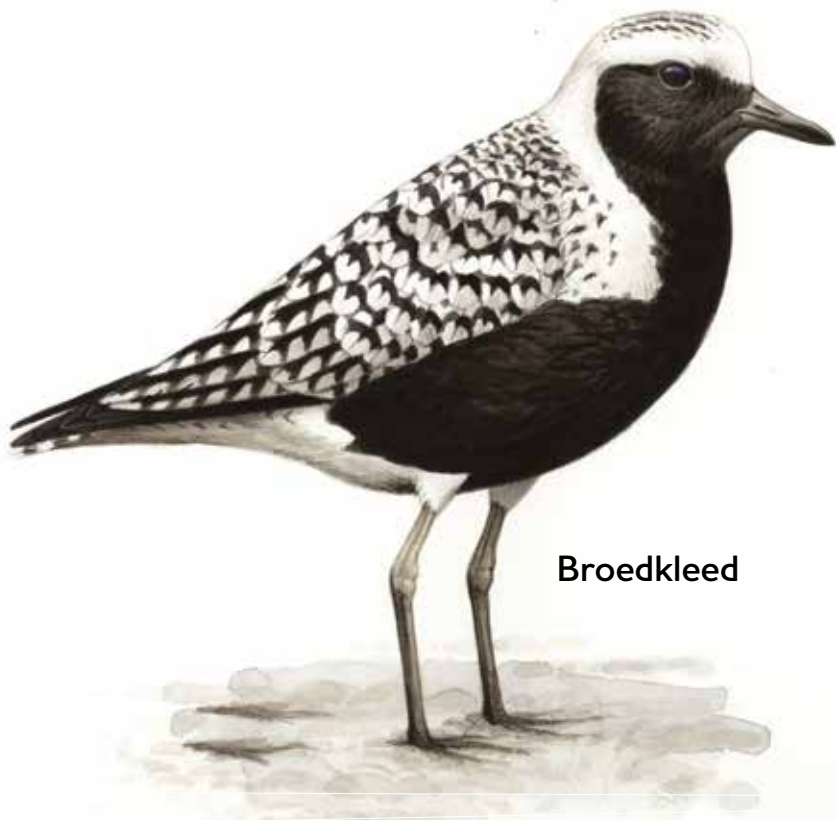

Totale populatie (flyway) 100.000–110.000

Populatie		rustende vogels		broedende vogels*	
Wadden Sea		max.	35.424	ca.	7.179
DK		max.	5.830	ca.	280
DE	SH	max.	3.586	ca.	2.805
	NDS, HH	max.	14.711	ca.	2.136
NL		max.	23.220	ca.	1.958

Gegevens in individuen, *in paren

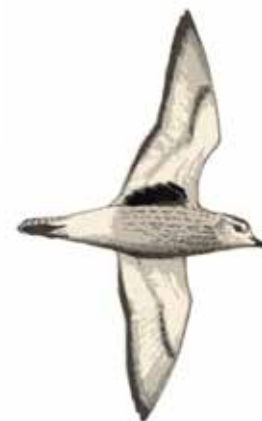
Zilverplevier

Broedkleed

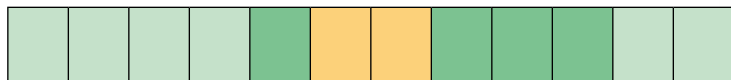
Winterkleed

Illustraties: Claus Rabba (rechts, vliegbeeld), Steffen Walentowit (links)

Zilverplevier

Pluvialis squatarola

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Broedkleed

Winterkleed

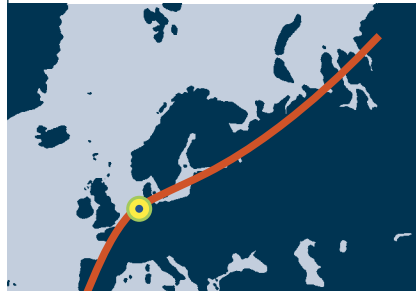
Grey plover

Strandhjejle

Kiebitzregenpfeifer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie																													
Middelgrote steltloper met korte, rechte snavel en grote ogen, iets groter dan goudplevier. In alle verenkleeden met uitgebreide zwarte okselveren. Bovendelen in alle verenkleeden met witte zomen. In broedkleed met zwarte buik en zijkanten van de kop. Bij jonge vogels en in winterkleed met lichte buik en gestippelde borst.	Poolgebied van Noord-Amerika en Noord-Rusland, ontbreekt als een broedvogel in Groenland en Scandinavië. Overwintert aan de kusten van Centraal-Europa tot aan het zuidelijk halfrond.	Broedgebied: Toendra. Migratie/winter: Slikken en kwelders; bijna altijd aan de kust.	Voornamelijk borstelwormen, kleine weekdieren en schaaldieren. In het broedgebied ook insecten en bessen.	 4	 26–27 dagen	 23 dagen																											
 <table><tr><th colspan="3">Totale populatie (flyway)</th><th>200.000</th></tr><tr><th>Populatie</th><th>rustende vogels</th><th>broedende vogels*</th><th></th></tr><tr><td>Waddenzee</td><td>max. 136.087</td><td>–</td><td></td></tr><tr><td>DK</td><td>max. 8.205</td><td>–</td><td></td></tr><tr><td rowspan="2">DE</td><td>SH</td><td>max. 43.354</td><td>–</td></tr><tr><td>NDS, HH</td><td>max. 32.675</td><td>–</td></tr><tr><td>NL</td><td>max. 69.499</td><td>–</td><td></td></tr></table>							Totale populatie (flyway)			200.000	Populatie	rustende vogels	broedende vogels*		Waddenzee	max. 136.087	–		DK	max. 8.205	–		DE	SH	max. 43.354	–	NDS, HH	max. 32.675	–	NL	max. 69.499	–	
Totale populatie (flyway)			200.000																														
Populatie	rustende vogels	broedende vogels*																															
Waddenzee	max. 136.087	–																															
DK	max. 8.205	–																															
DE	SH	max. 43.354	–																														
	NDS, HH	max. 32.675	–																														
NL	max. 69.499	–																															
Overig Oudste plevier: 25 jaar en 7 maanden. Kijkt uit voor prooi door zijn kop zijwaarts te draaien en de kleinste bewegingen op het getijdenoppervlak waar te nemen. Plevieren zijn ‘oogjagers’.																																	

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Goudplevier

Broedkleed

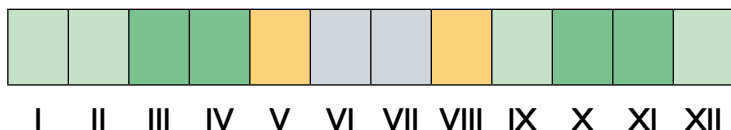
Winterkleed

Illustraties: Claus Rabba (rechts, vliegbeeld), Steffen Walentowit (links)

Goudplevier

Pluvialis apricaria

Broedkleed

Winterkleed

 Golden plover

 Hjejle

 Goldregenpfeifer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Middelgrote steltloper met korte rechte snavel en gedrongen poten. Bovendelen in alle verenkleeden met gouden zomen. Okselveren altijd licht (vgl. Zilverplevier). In het broedkleed met zwarte buik en (variabele) zijkanen van het hoofd. Jonge vogels en winterkleed met witte buik en gestippelde borst.	Broeden: Oost-Groenland, IJsland, Schotland en van Scandinavië tot het noorden van Rusland. Kleine populatie in Nederland. Overwinteringsgebied: Zuidwest-Europa, tijdens milde winters overwinteren ze ook in Duitsland.	Broedgebied: toendra, heide, lage vegetatie. Migratie/winter: Grasland en akkerland, minder vaak ook op het wad.	Wormen, insecten en hun larven, kleine slakken, bessen. Wormen op het Wad.	 4	 27–30 dagen	 30–35 dagen
Overig						
Oudste Goudplevier: 12 jaar en 9 maanden. Naam: Goud verwijst naar de kleur van de vogel. Meest zuidelijke broedgeval in de voormalige veengebieden van NW-Duitsland. Vroeger ook in Nederland.						

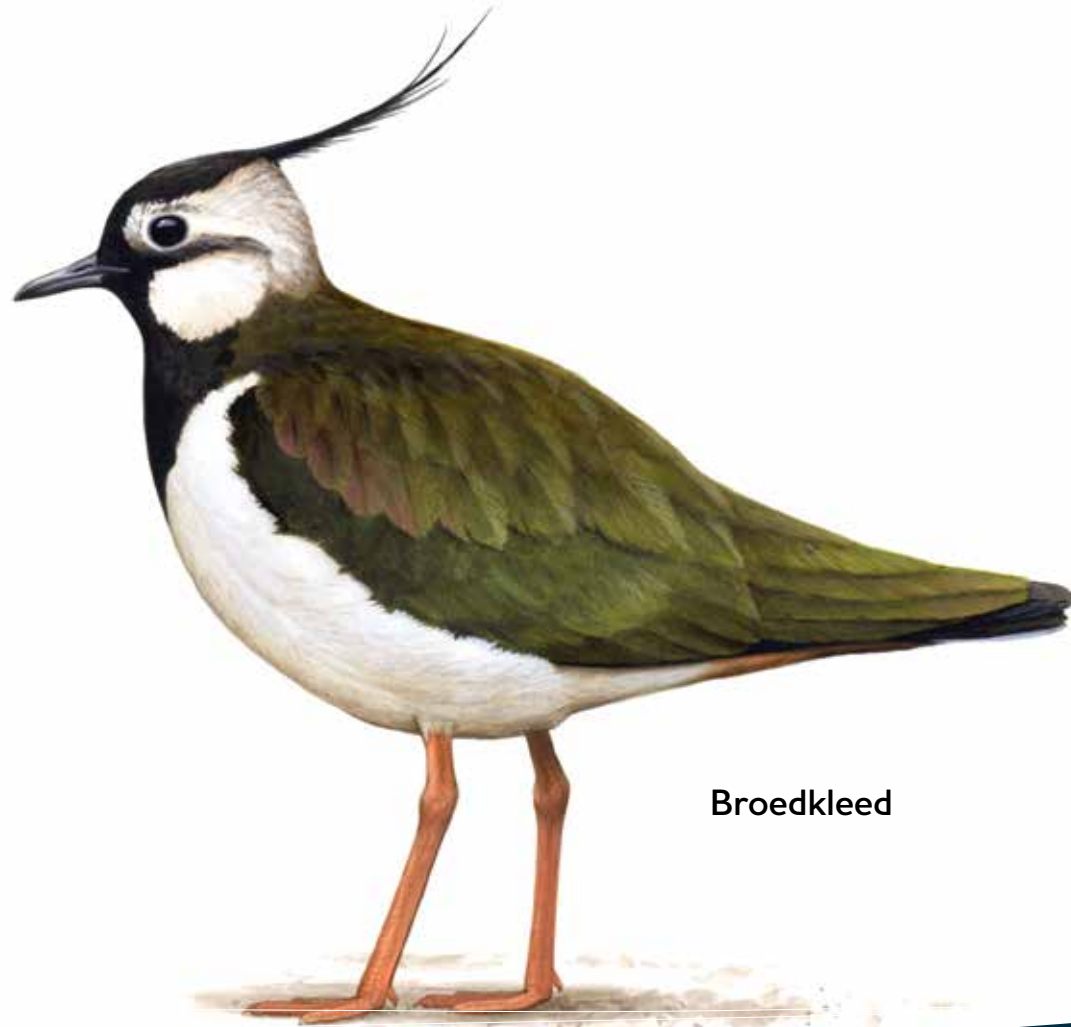

Totale populatie (Europa)		1,66 – 2,31 miljoen	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 141.632	–
DK		max. 52.060	–
DE	SH	max. 45.387	–
	NDS, HH	max. 24.032	–
NL		max. 50.551	–

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Kievit

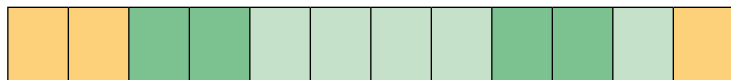
Broedkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Kievit

Vanellus vanellus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Broedkleed

Northern lapwing

Vibe

Kiebitz

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Onmiskenaar. In niet-broedkleed is de kuif kleiner. Geslachtsbepaling: Vrouwtjes witte wangen en meestal donker gevlekt (mannetjes: wit), de zwarte borstband vaak bleker gevlekt (mannetjes: zuiver zwart), veren van de bovenkant vaak helder gezoomd. Leeftijdsbepaling: Jonge vogels met kleine kuif, borstband smaller en brui-ner.	Broedt in de ge- matigde en medi- terrane zone van West-Europa tot de Stille Oceaan. Overwintert voornamelijk in West-Europa en het Middellandse Zee gebied.	Broedt: In korte vegetatie op grasland, akker- land, kwelders enz. Migratie/winter: Voornamelijk op grasland en akker- land, bezoekt vaak zoet water om te drinken.	Kleine bodemdie- ren zoals insecten en hun larven, regenwormen, sprinkhanen, mie- ren, enz. In de winter ook plantendelen.	 4	 26–29 dagen	 35–40 dagen
Overig						
Oudste kievit: 23 jaar en 7 maanden. Naam door de opvallende "kiewitt"-roep. Het opvallende vluchtgeluid tijdens de baltsvlucht wordt gemaakt door de smalle buitenste handpennen.						

Totale populatie (Europa) 3,18 – 4,59 miljoen

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 120.496	ca. 10.834
DK		max. 27.467	ca. 1.893
DE	SH	max. 46.841	ca. 3.799
	NDS, HH	max. 20.395	ca. 2.378
NL		max. 41.014	ca. 2.764

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Bontbekplevier

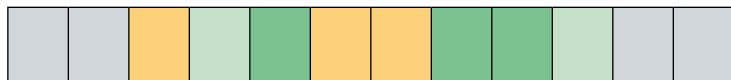
Broedkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Bontbekplevier

Charadrius hiaticula

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

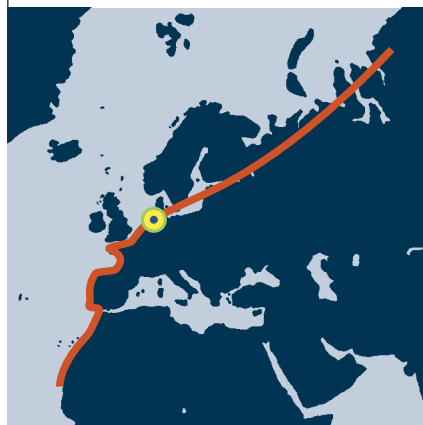
Broedkleed

Ringed plover

Stor præstekrave

Sandregenpfeifer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Vergelijkbaar formaat als een strandloper, maar met korte, dikke snavel, effen bruine bovenkant en overwegend witte onderkant. In broedkleed snavel oranje met zwarte punt, poten oranje, gesloten zwarte borstband en zwart-witte koptekening. In winterkleed borstband niet gesloten aan de voorkant en alle zwarte delen van het kleed bruin. Jonge vogels vergelijkbaar met winterkleed, maar met vaag geschubde bovenkant.	Broeden: Ondersoort <i>C. h. tundrae</i> van Noord-Scandinavië tot Oost-Siberië. Ondersoort <i>C. h. hiaticula</i> van Noordoost-Canada over Groenland en IJsland tot Centraal-Europa, West-Frankrijk en Zuid-Scandinavië. Overwinteringsgebieden in Zuidwest-Europa en Afrika.	Broedgebied: gebieden met zeer korte, fragmentarische vegetatie zoals arctische toendra, zand- en grindstranden. Migratie/winter: Slikken en kwelders aan de kust.	Borstelwormen, schaal- en weekdieren, tijdens het broedseizoen ook insecten.	4	21–28 dagen	24 dagen
Overig Oudste Bontbekplevier: 20 jaar en 10 maanden. Bij verstoring van het nest en bij kleine jongen simuleren de ouders een verwonding en proberen zo de 'vijand' weg te lokken.						

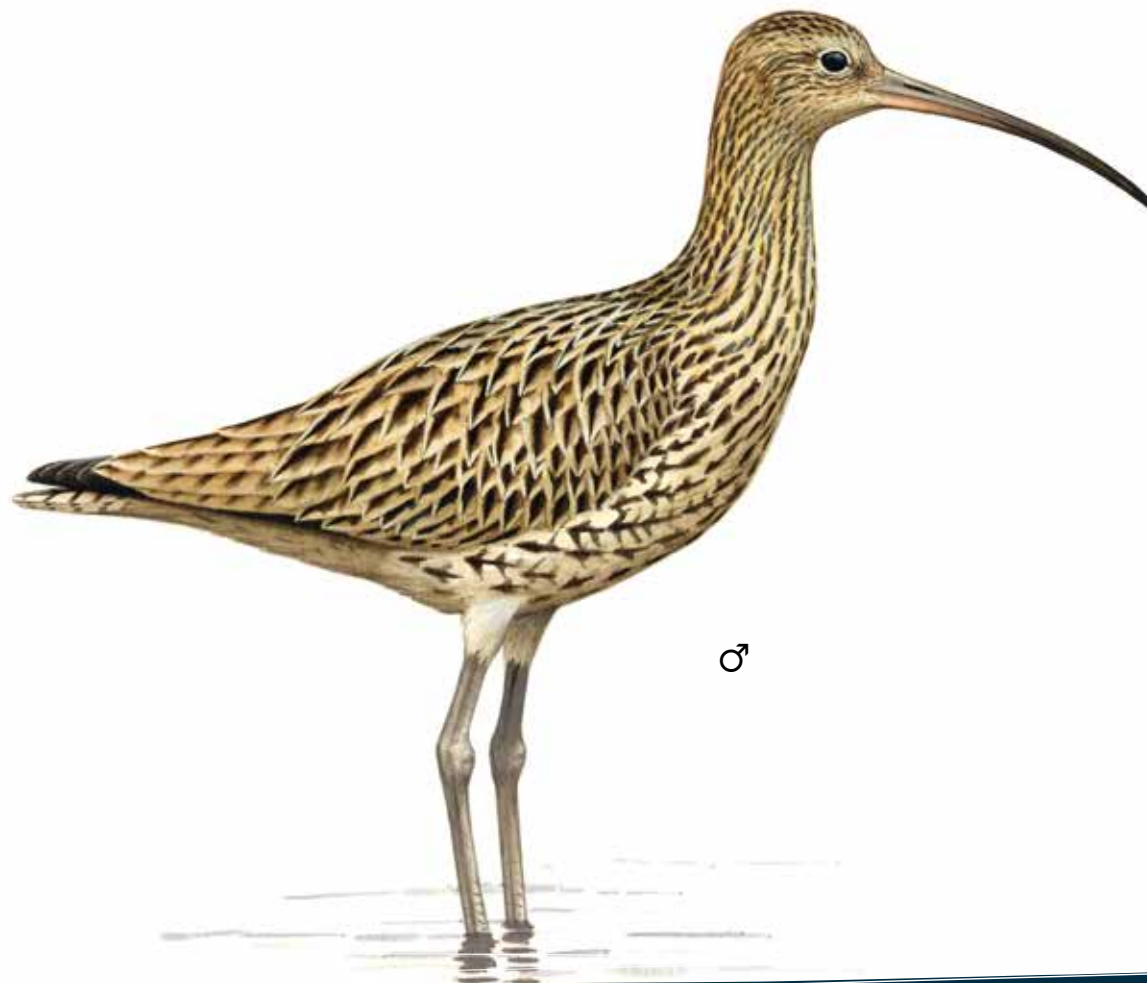
Totale populatie (flyway) 220.000–280.000

Populatie		rustende vogels		broedende vogels*	
Waddenzee		max.	50.651	ca.	632
DK		max.	2.625	ca.	100
DE	SH	max.	26.958	ca.	284
	NDS, HH	max.	9.237	ca.	175
NL		max.	18.999	ca.	73

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

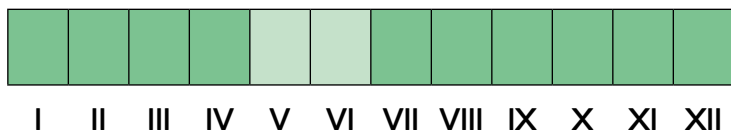
Wulp

Illustratie: Steffen Walentowitz

Wulp

Numenius arquata

 Eurasian curlew
 Storspove
 Großer Brachvogel

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grootste Europese steltloper, lange gebogen snavel. Groter dan regenwulp, zonder opvallende hoofdstrepen. Geslachtsbepaling: Vrouwtjes hebben vaak hebben een beduidend langere snavel dan de mannetjes.	Wijdverspreid van West-Europa tot Azië. Overwintering van de Waddenzee tot in Noord-Afrika.	Broeden: Voornamelijk in heidegebieden, maar ook in grasland en vochtige duinvalleien. Migratie/winter: Wad, riviermondingen, kwelders.	Aan de kust voornamelijk mosselen, wormen en krabben. Landinwaarts insecten en spinnen, ook kleine zoogdieren, reptielen en amfibieën.	 4	 27–39 dagen	 32–38 dagen
Overig Oudste wulp: 31 jaar en 10 maanden. Aantallen landinwaarts dalen sterk door moderne landbouw (geen broedplaatsen). Wulpen zijn zeer plaatsgebonden en broeden in traditionele broedterritoria, ook als ze niet langer geschikt zijn.						
	Totale populatie (flyway)		610.000–830.000			
	<i>Populatie</i>		<i>rustende vogels</i> <i>broedende vogels*</i>			
	Waddenzee		max.	265.335	ca.	505
	DK		max.	18.713	ca.	48
	DE	SH	max.	44.827	ca.	0
		NDS, HH	max.	84.599	ca.	118
NL		max.	145.916	ca.	339	

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee-Werelderfgoed en Nationaal Park Texel.

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

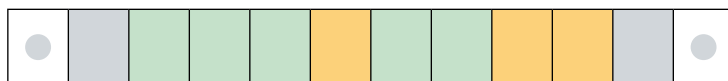
Grutto

Illustratie: Steffen Walentowitz

Grutto

Limosa limosa

I II III IV V VI VII VIII IX X XII XII

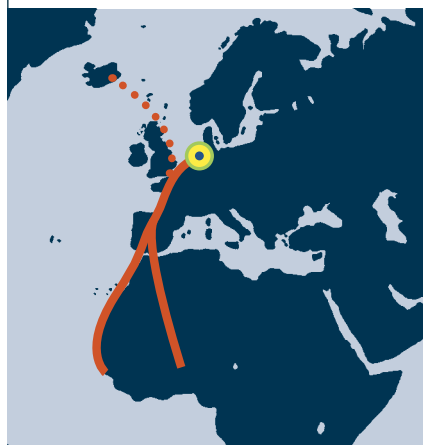

 Black-tailed godwit

 Stor kobbersneppe

 Uferschnepfe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Groot, lange poten, lange rechte snavel (bij de Rosse grutto meestal licht omhoog gebogen). Tijdens de vlucht witte staart, zwarte staartband en witte vleugelband (Rosse grutto zonder beide). Borst en nek oranje. Geslachtsbepaling: Vrouwtjes groter en langere snavel dan mannetjes. Leeftijdsbepaling: jonge vogels borst zonder donkere band, veren bovenkant zonder zwarte kern.	Van West-Europa tot Azië, ook IJsland (ondersoort <i>L. l. islandica</i>). Overwintering van Midden-Europese vogels vooral van ZW Frankrijk tot W-Afrika. Ondersoort <i>L. l. islandica</i> sporadisch ook in de Waddenzee, in toenemende mate.	Broedgebied: vochtige, extensief gebruikte weiden. Migratie/winter: Estuaria, lagunes, uiterwaarden, zelden kwelders/wadden.	Veelzijdig: regenwormen, kevers en slakken, in de winter ook zaden.	 4	 22–24 dagen	 25–30 dagen
Overig						
Oudste grutto: 23 jaar en 6 maanden. Nederlandse naam "Grutto" vanwege het opvallende roepgeluid. Centraal-Europese Grutto-populatie neemt sterk af, op IJsland juist sterke toename, vanaf daar zelfs verspreiding naar Noorwegen.						

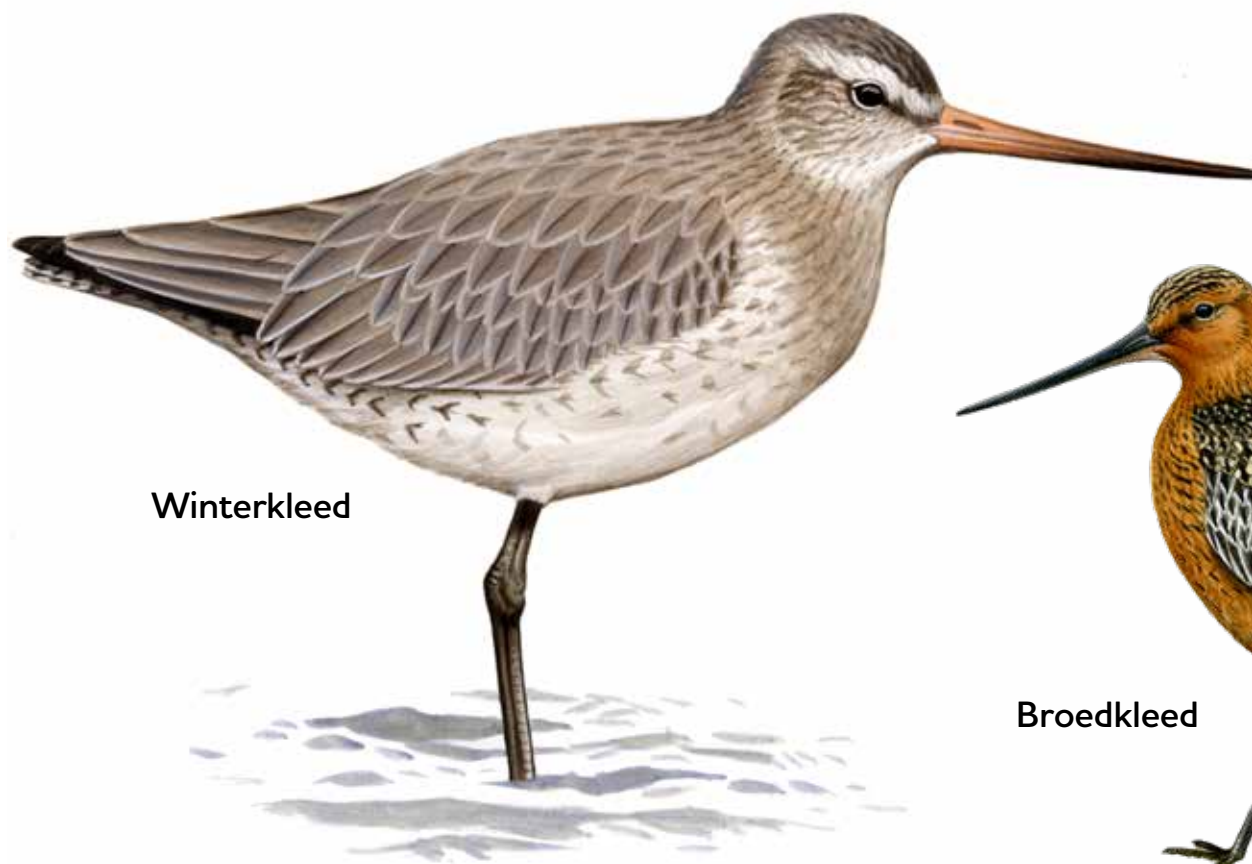
Totale populatie (Europa) 272.000–334.000

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		?	ca. 2.472
DK		?	ca. 299
DE	SH	?	ca. 620
	NDS, HH	?	ca. 461
NL		?	ca. 1.092

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Rosse grutto

Winterkleed

Broedkleed

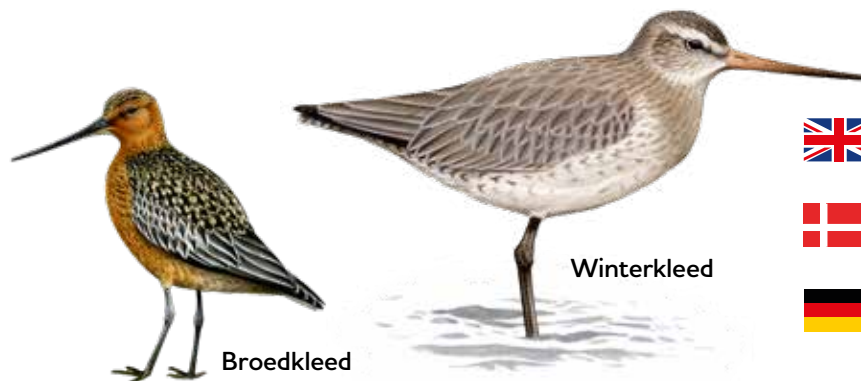

Limosa lapponica lapponica
Limosa lapponica taymyrensis

Illustratie: Steffen Walentowitz

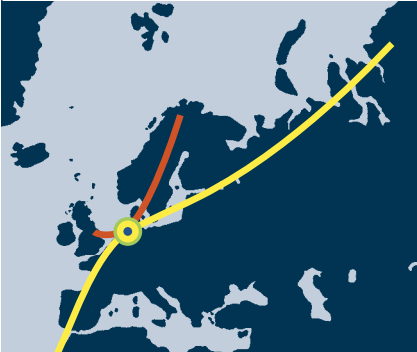
Rosse grutto

Limosa lapponica

Bar-tailed godwit
 Lille kobbersneppe
 Pfuhlschnepfe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Lange poten (maar korter dan Grutto), lange, ligt omhoog gebogen snavel (vgl. Grutto meestal recht). Geslachtsbepaling: Vrouwtjes groter, mannetjes vaak intens roestrood gekleurd, vrouwtjes minder fel gekleurd. Leeftijdsbepaling: Jonge vogels lijken in de herfst op vrouwtjes, maar borst meestal beige.	Broedgebied: Poolgebied van Scandinavië tot Alaska. Vogels in de Waddenzee afkomstig uit Noord-Scandinavië (<i>L. l. lapponica</i>) en Siberië (<i>L. l. taymyrensis</i>). Overwinteringsgebied: West-Europa (Scandinavische broedvogels) en West-Afrika (Siberische broedvogels).		Broedgebied: Voornamelijk insecten. Migratie/winter: voornamelijk wormen, kleine mosselen, slakken, krabben.	 3–4	 20–21 dagen	 ca. 28 dagen
Overig						
Oudste Rosse grutto: 33 jaar en 1 maand. Scandinavische vogels overwinteren veel dichterbij de broedgebieden. Voorkomen voorjaar: <i>L. l. lapponica</i> maart/april, <i>L. l. taymyrensis</i> eind april–eind mei. Migratie van Alaska - Australië in onafgebroken vluchten (13.500 km in 11 dagen).						

Totale populatie (flyway)		530.000 – 600.000
<i>Limosa lapponica lapponica</i>		150.000 – 180.000
<i>Limosa lapponica taymyrensis</i>		380.000 – 420.000
Populatie	rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee	max. 296.799	–
DK	max. 42.546	–
SH	max. 70.552	–
NL	max. 183.468	–

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

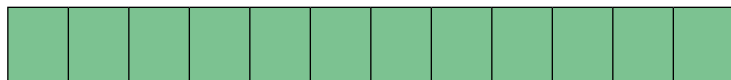
Tureluur

Illustratie: Steffen Walentowitz

Tureluur

Tringa totanus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Common redshank

 Rødben

 Rotschenkel

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Lange, helderrode poten, snavel rood met donkere punt, bovenkant bruin met lichte vlekken, onderkant witachtig met duidelijke borsttekening. In vlucht met brede witte vleugelrand. Leeftijdsbepaling: jonge vogels met meer oranje poten en duidelijk geelwit gevlekte bovenkant.	Broedgebied: Zowel aan de kust als in de landinwaartse wetlands van Europa tot Azië. Overwinteringsgebied: Vooral in het Middellandse Zeegebied, in West-Europa, maar ook in de Waddenzee.	Broedgebied: kwelders, vochtig grasland, hoogveen en heide. Migratie/winter: Voornamelijk op wadden en in kwelders of natte weiden.	Aan de kust en in de wadden voornamelijk wormen, krabben, mosselen en slakken. Landinwaarts kleine dieren, insecten en hun larven, regenwormen.	 4	 22–29 dagen	 35 dagen
Overig						
Oudste tureluur: 26 jaar en 11 maanden. Naam vanwege het roepgeluid. Tijdens ieder laagwater kan één tureluur tot wel 12.000 vlokreeften (Corophium) eten. In gebieden in het binnenland nemen de populaties sterk af, omdat er nauwelijks nog geschikte broedgebieden beschikbaar zijn.						

Totale populatie (Europa) 522.000–694.000

Populatie		rustende vogels		broedende vogels*	
Waddenzee		max.	78.661	ca.	10.159
DK		max.	12.703	ca.	1.022
DE	SH	max.	14.072	ca.	3.582
	NDS, HH	max.	10.199	ca.	3.497
NL		max.	55.288	ca.	2.058

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Groenpootruiter

Winterkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Groenpootruiter

Tringa nebularia

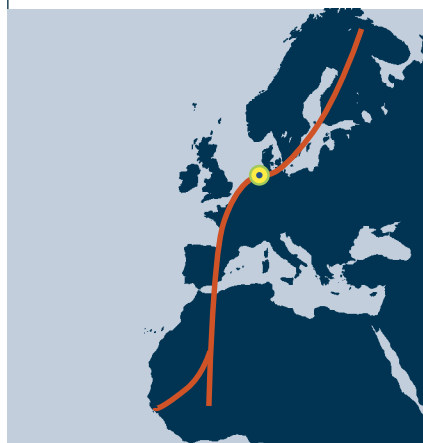
Winterkleed

Common greenshank

Hvidklire

Grünschenkel

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Middelgrote steltloper met lange, groenachtige poten en lange, licht omhoog gebogen snavel. In vlucht staart overwegend wit en met witte wig op de rug. Bovenzijde grijs (in broedkleed met zwarte vlekken), onderkant wit met donkere borsttekeningen.	Broedgebied: In de taigagordel van Eurazië van Schotland tot aan Siberië. Overwinteringsgebied: Van Zuidwest-Europa en Afrika tot Australië. Migranten uit de Waddenzee overwinteren vooral in West-Afrika.	Broedgebied: heidevelden met weinig bomen. Migratie/winter: Ondiepe watergebieden in wadden, lagunes, kwelders, uiterwaarden en vijvers.	Ongewervelde dieren die in modder en ondiep water leven zoals wormen, schaaldieren, insecten en hun larven. Ook kleine visjes en kikkervisjes.	 4	 23–26 dagen	 25–31 dagen
Overig Oudste groenpootruiter: 24 jaar en 5 maanden. Naam in bijna alle talen vanwege de groenachtige benen. Jagen vaak in ondiep water, snel rennend en met schokkerige bewegingen achter vissen aan. Tijdens vlucht luide "tju-tju-tju"-roep.						

Totale populatie (flyway)		230.000–360.000	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 23.804	–
DK		max. 4.369	–
DE	SH	max. 7.075	–
	NDS, HH	max. 4.741	–
NL		max. 10.864	–

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Steenloper

Winterkleed

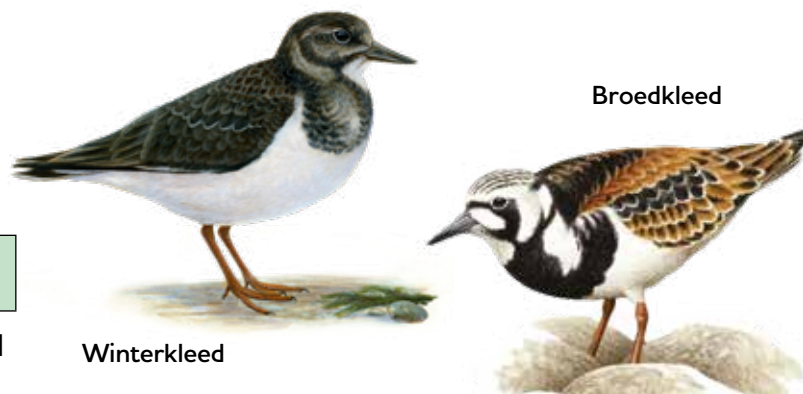
Broedkleed

Illustraties: Claus Rabba (li), Steffen Walentowitz (re.)

Steenloper

Arenaria interpres

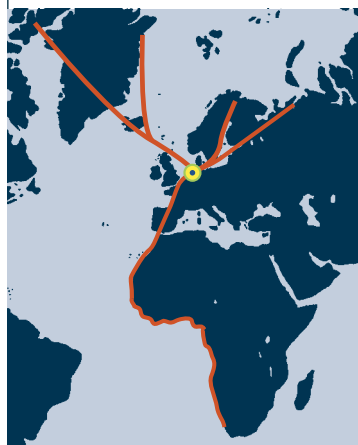

Ruddy turnstone

Stenvender

Steinwlzer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Korte, dikke, spitse snavel, breed zwart borstband, oranje poten. Broedkleed oranje veren aan de bovenkant, zwarte en witte koptekening. Leeftijdsbepaling: jonge vogels (herfst) blekere poten, blekere veren aan de bovenkant.	Broedgebied: Noord-poolgebied (circumpolair), heel soms ook in de Waddenzee. Overwinteringsgebied: bijna wereldwijd op kusten. In de Waddenzee vanuit Noordoost-Canada, Groenland, Scandinavië en Rusland.	Broedgebied: Toendra, vooral aan de kust. Migratie/winter: Bijna uitsluitend aan kusten, daar vooral in rotsachtige gebieden, maar ook op het Wad, vooral op mossel- en oesterbanken.	Broedgebied: zaden, insecten. Migratie/winter: Krabben, mosselen en slakken, wormen; ook afval en aas.	4	22–24 dagen	19–21 dagen
Overig Oudste Steenloper: 21 jaar en 5 maanden. Naam komt van de locatie waar ze foerageren: ze zoeken tussen stenen naar prooi. Er zijn geringde steenlopers uit Nederland de volgende winter teruggevonden in Zuid-Amerika. In het geval van Pacifische steenlopers, non-stop vluchten tot wel 7.600 km (Australië–Taiwan) vastgesteld.						

Totale populatie (flyway)		244.000–347.000	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 11.518	–
DK		max. 242	–
DE	SH	max. 2.506	–
	NDS, HH	max. 3.106	–
NL		max. 7.186	–

Gegevens in individuen, *in paren

Kanoet

Broedkleed

Winterkleed

Illustraties: Steffen Walentowitz

Kanoet

Calidris canutus

Broedkleed

Winterkleed

Red knot
 Islandsk ryle
 Knutt

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Plompe steltloper, vrij korte poten en snavel. Broedkleed: rode onderkant. Winterkleed: witte onderkant. Leeftijdsbepaling: jonge vogels vergelijkbaar met winterkleed volwassenen, maar dan licht getint met roze aan de onderkant.	Broedgebieden in Arctisch Groenland en Noordoost-Canada (ondersoort <i>C. c. islandica</i>) of Siberië (ondersoort <i>C. c. canutus</i>). Beide veelvoorkomend in de Waddenzee, overwinteringsgebied duidelijk gescheiden (<i>C. c. canutus</i>: Mauritanië/Guinee-Bissau, <i>C. c. islandica</i> Groot-Brittannië/Waddenzee).	Broedgebied: in droge arctische toendra. Migratie/winter: Slikken, rustplaatsen op kwelders en zandbanken.	Broedgebied: Insecten en plantendelen. Migratie/winter: Vooral kleine schelpdieren (bijv. nonnetjes en kokkels) en slakken, ook kleine kreeftachtigen, minder vaak wormen.	4	21–23 dagen	19 dagen
Overig Oudste kanoet: 26 jaar en 8 maanden. Door de mosselvisserij in Nederland is primaire foerageergebied sterk afgenomen, nu Kanoet veel zeldzamer. Migratie zonder tussenstop van Waddenzee tot Siberië (4000 km). Gewichtstoename in de Waddenzee: 140 g (aankomst) tot 240 g (vertrek).						

Totale populatie (flyway)		570.000–635.000
<i>Calidris canutus canutus</i>		260.000–275.000
<i>Calidris canutus islandica</i>		310.000–360.000

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 358.629	—
DK		max. 98.352	—
DE	SH	max. 161.373	—
	NDS, HH	max. 31.595	—
NL		max. 205.195	—

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Drieteenstrandloper

Broedkleed

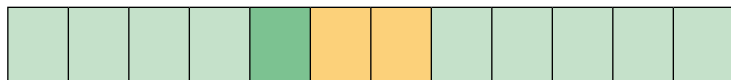
Winterkleed

Illustraties: Claus Rabba (re.), Steffen Walentowitz (li.)

Drieteenstrandloper

Calidris alba

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Broedkleed

Winterkleed

 Sanderling

 Sandløber

 Sanderling

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Typische strandloper met een rechte en vrij dikke snavel, rent meestal snel heen en weer op het strand langs de waterkant. In broedkleed met wit achterlijf, roodachtige borst en geschubde bovenkant. Winterkleed aan de bovenkant lichtgrijs en onderkant wit. Jonge vogels lijken op het winterkleed, maar bovenkant met duidelijker patroon.	Broedgebied: Noordpoolgebied van Canada over Groenland, Spitsbergen tot in Noord-Rusland. In de winter op bijna alle kusten van de wereld van gematigde tot zuidelijke breedtegraden.	Broedgebied: rotsachtige toendra met schaarse vegetatie dichtbij water. Migratie/winter: Voornamelijk zandstranden, minder vaak in het Wadengebied.	Insecten, kleine schaaldieren, borstelwormen, kleine mosselen en slakken, zelfs afval en aas.	 4	 24–32 dagen	 17 dagen
Overig Oudste Drieteenstrandloper: 18 jaar en 7 maanden. Vernoemd naar de voorkeur voor zandstranden. Wetenschappelijke naam betekent “witte strandloper” en verwijst naar het winterkleed.						

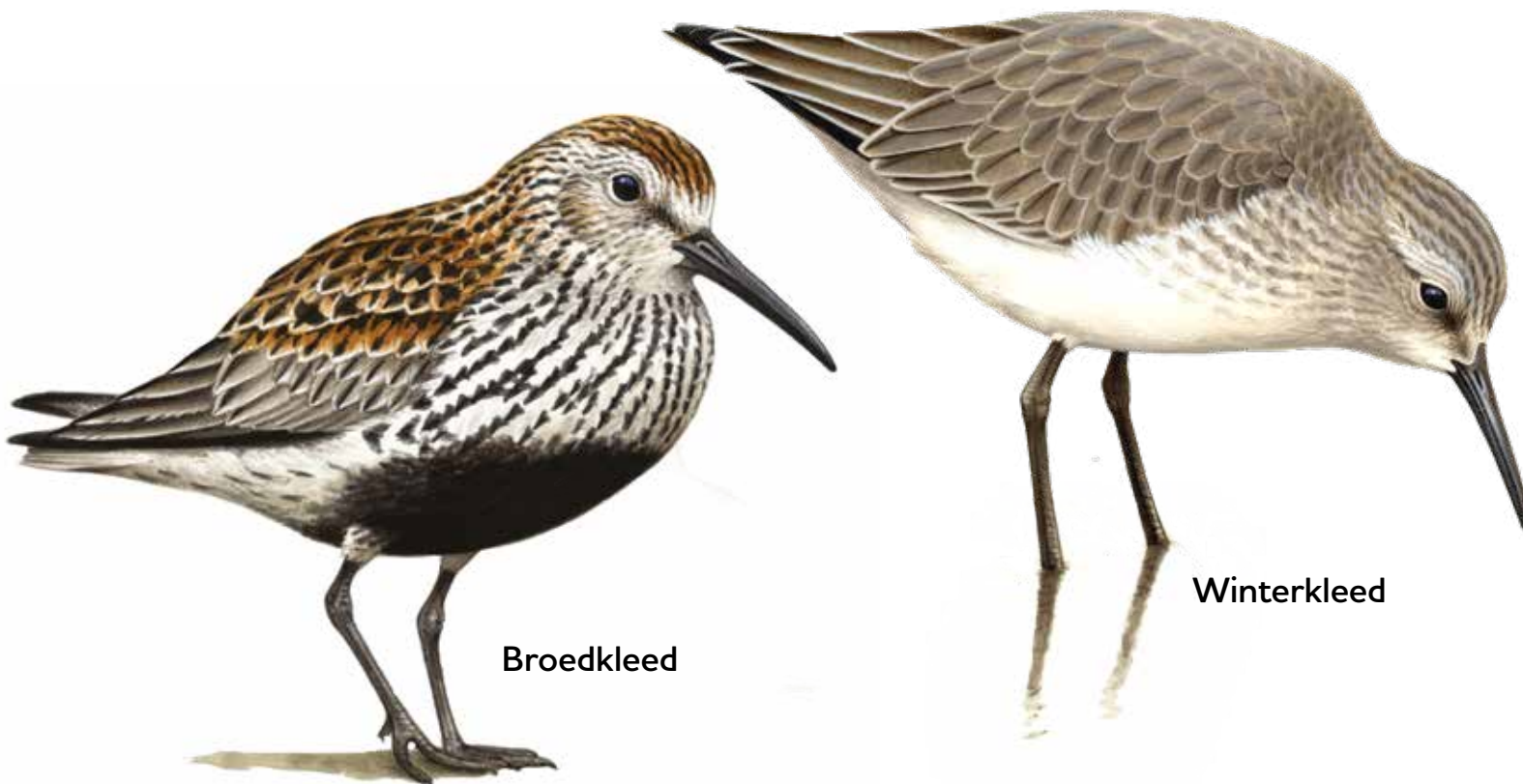
Totale populatie (flyway) 200.000–250.000

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 52.734	—
DK		max. 5.092	—
DE	SH	max. 16.689	—
	NDS, HH	max. 3.595	—
NL		max. 35.197	—

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Bonte strandloper

Broedkleed

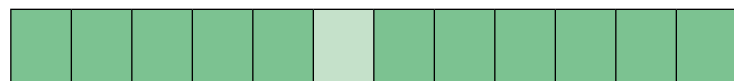
Winterkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Bonte strandloper

Calidris alpina

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Broedkleed

Winterkleed

Dunlin

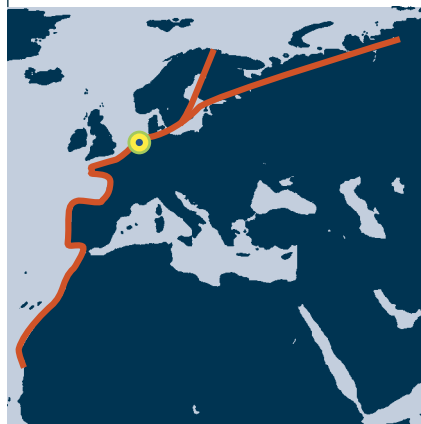

Almindelig ryle

Alpenstrandläufer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleine steltloper met gemiddelde lengte, licht naar beneden gebogen snavel. Snavel iets korter dan krombekstrandloper, langer dan kanoet en drieteenstrandloper. Broedkleed: zwart buikschild, bovenkant roodbruine schubben. Winterkleed: bovenkant grijs, onderkant wit, borst licht gestippeld. Jonge vogels: bovenkant bruinachtig geschubd, borst dicht gestippelde, zwarte flankmarkeringen.	Broedgebied: Noordpool (circumpolair), maar ook in de Oostzee, kwam tot een paar jaar geleden ook voor in Noord-Duitse veengebieden en in de Waddenzee. In de tussentijd echter bijna uitgestorven daar, niet-broeders van de Arctische populaties in de zomer in de Waddenzee. Migreren door heel Europa, maar komen het meest voor in de Waddenzee.		Waddenzee: wormen, slakken, mosselen. Broedgebied: insecten/insectenlarven.	 4	 21–24 dagen	 19–20 dagen
Overig 70% van de jonge vogels sterft in het eerste levensjaar. Vogels komen vanuit Groenland, IJsland, Scandinavië en Rusland naar de Waddenzee. Bonte strandlopers zijn extreem plaatsgebonden tijdens de migratie. Vogels verschijnen bijna op de dag op precies dezelfde broed- of rustplaatsen.						

Totale populatie (flyway) 1,3 – 1,4 miljoen

Populatie		rustende vogels		broedende vogels*	
Waddenzee		max.	941.201	ca.	23
DK		max.	191.381	ca.	10
DE	SH	max.	227.584	ca.	13
	NDS, HH	max.	207.661	ca.	0
NL		max.	488.320	ca.	0

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Paarse strandloper

Winterkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Paarse strandloper

Calidris maritima

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

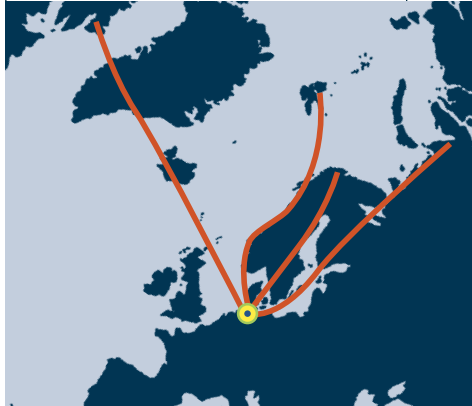

Winterkleed

 Purple sandpiper

 Sortgrå ryle

 Meerstrandläufer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
letwat mollige oeverloper , onmiskenbaar door oranje poten , oranje snavelbasis en donkergrijs kleed.	Broedgebieden: Noord-oost-Canada over Groenland, IJsland en Scandinavië tot Noordwest-Rusland. Overwinteren: aan de oostkust van Noord-Amerika en aan de kusten van Noordwest- en West-Europa.	Broedgebied: kust- en bergtoendra. Migratie/winter: Rotskusten, pieren; alleen aan de kust.	Vooral mosselen en slakken (bijv. alikruik), kleine schaaldieren (bijv. zeepokken), insectenlarven.	 4	 21–22 dagen	 21–28 dagen
 Totale populatie (Europa) 179.000–196.000						
Overig Oudste Paarse strandloper: 20 jaar en 9 maanden. Vogels op Helgoland komen elk jaar weer terug naar hun overwinteringsplaats van vorig jaar. De weinige paarse strandlopers die in de Waddenzee overwinteren komen oorspronkelijk uit de verre broedgebieden in Noordoost-Canada, Noord-Noorwegen, Spitsbergen en Rusland.						

Gegevens in individuen

Kokmeeuw

Winterkleed

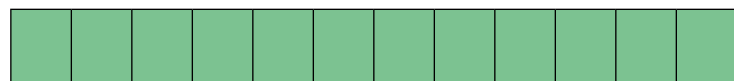
Broedkleed

Illustratie: Steffen Walentowitz

Kokmeeuw

Chroicocephalus ridibundus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Winterkleed

Broedkleed

Black-headed gull

Hættemåge

Lachmöwe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Roodachtige poten en snavel (in de winter met zwarte punt). Tijdens de vlucht opvallende witte buitenste primaire handpennen. In broedkleed met donkere kap en witte oogring. Leeftijdsbepaling: Bij jonge vogels, bovenzijde en vleugeldekenbruin-achtig, vleugelrand donker, poten oranje - nog steeds zichtbaar tot de volgende rui in het 2e kalenderjaar.	Wijdverspreid van Europa tot Azië. Overwinteren tot in Noord-Afrika. De meest voorkomende meeuw in het binnenland.	Broedgebied: Kwelders, eilanden in waterrijke gebieden (in het binnenland). Migratie/winter: Slikken, weiden, velden, rivieren, wetlands.	Zeer veelzijdig: dieren op het wad, regenwormen, insecten, afval en etensresten.	3-4	22-27 dagen	26-28 dagen
Overig Oudste kokmeeuw: 30 jaar en 7 maanden. Het illegaal verzamelen van de eieren voor menselijke consumptie is een terugkerend probleem. De kokmeeuwpopulatie in de Duitse Waddenzee is tussen 1965-1990 bijna vertienvoudigd, meer recentelijk weer een significante daling.						

Totale populatie (flyway)			2,5 – 3,4 miljoen	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*	
Waddenzee		max.	581.153	ca. 113.723
DK		max.	61.745	ca. 11.037
DE	SH	max.	118.999	ca. 39.132
	NDS, HH	max.	174.801	ca. 24.753
NL		max.	253.591	ca. 38.801

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

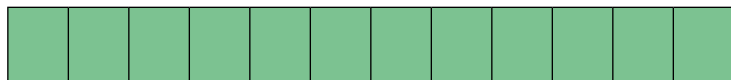
Stormmeeuw

Illustratie: Steffen Walentowitz

Stormmeeuw

Larus canus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Common gull

 Stormmåge

 Sturmmöwe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleine langvleugelige meeuw, snavel dun, volwassen na drie jaar. Vergelijkbaar klee als zilvermeeuw, maar altijd te onderscheiden aan grootte en vorm (ronde kop). Volwassen vogels hebben vergeleken met zilvermeeuw een iets donkerdere bovenkant, opvallendere witte handpennen en een dunnere gele snavel zonder rode puntvlek. Poten groenachtig geel, oog donker.	Broedgebied: Britse eilanden tot Azië en zelfs Noord-Amerika, vaak ook in het binnenland. Vogels in de Waddenzee komen voornamelijk uit Noord- en Oost-Europa. Winter: Noordzee, Oostzee en oostelijke Atlantische Oceaan, zuidelijk tot Noordwest-Afrika. Vaak ook in het binnenland.	Broedgebied: Duinen en vennen, minder vaak in kwelders. Winter: Grasland, slikken, schorren, vuilnisbelten.	Regenwormen in grasland, wormen in wadden. Ook insecten, vis, organisch afval en planten.	 3	 23–28 dagen	 28–33 dagen
Overig						
Oudste geringde vogel: 33 jaar en 8 maanden. Broedvogels in het boomgaardgebied aan de Elbe eten ook kersen in grote hoeveelheden. Volgt vaak landbouwvoertuigen (ploegen) om voedsel te vinden						

Totale populatie (flyway)			1,4 – 2 miljoen	
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*	
Waddenzee		max. 183.120	ca. 12.224	
DK		max. 22.280	ca. 1.425	
DE	SH	max. 35.326	ca. 2.538	
	NDS, HH	max. 42.251	ca. 6.393	
NL		max. 108.837	ca. 1.868	

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

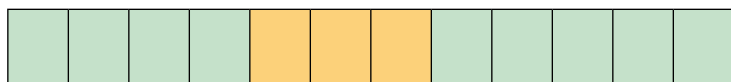
Grote mantelmeeuw

Illustratie: Steffen Walentowitz

Grote mantelmeeuw

Larus marinus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Great black-backed gull

 Svartbag

 Mantelmöwe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grootste meeuw in Centraal-Europa. Groter, dikkere snavel, korter gevleugeld dan Zilvermeeuw en Kleine mantelmeeuw. Jonge dieren lijken op Zilvermeeuw, maar bovenste veren fijner patroon, lichter op de kop en onderkant, dikke zwarte snavel, staartband onduidelijker en vaak onderbroken. Bij het ouder worden toename van grijze vlakken aan de bovenkant, volwassen na 4 jaar. Volwassen kleed met matte zwartgrijze mantel, zwarte vleugeltippen met witte stippen, poten vleeskleurig (kleine mantelmeeuw geel), snavel geel met rode stip aan punt. Te onderscheiden van Zilvermeeuw door grootte, vorm en positie van de witte handvleugelvlekken.	Broedgebied: kusten van Frankrijk, Groot-Brittannië, IJsland tot Noordwest Rusland. Duitsland zeldzaam. Winter: Kusten van de Noordzee en Atlantische Oceaan ten zuiden van Portugal.	Broedgebied: rotskusten, duinen. Winter: Zandstranden, vuilnisbelten; foerageert ook op open zee. Zeldzaam in het binnenland.	Op zee voornamelijk vis en visafval. Maar ook vogels tot het formaat van eenden en kleine zoogdieren.	 3	 26–28 dagen	 45–50 dagen
				Overig		
				Oudste grote mantelmeeuw: 27 jaar en 1 maand.		

Totale populatie (Europa) 172.000–215.000

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 9.620	ca. 64
DK		max. 1.175	ca. 10
DE	SH	max. 1.218	ca. 32
	NDS, HH	max. 1.251	ca. 5
NL		max. 7.580	ca. 17

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

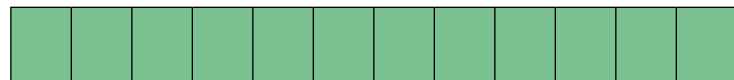
Zilvermeeuw

Illustratie: Steffen Walentowitz

Zilvermeeuw

Larus argentatus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Herring gull

 Sølvmåge

 Silbermöwe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Jonge vogels met bruine schubben lijken erg op jonge grote en kleine mantelmeeuwen. Bij het ouder worden toename van grijze vlakken aan de bovenkant, volwassen na 4 jaar. Volwassen klee zwarte vleugeltippen met witte stippen, snavel geel met rode stip aan punt. Aanzienlijk lichtere mantel dan grote en kleine mantelmeeuwen. Groter dan stormmeeuw, met rode snavelvlek.	Broedgebied: West-Frankrijk tot Noordwest-Rusland, IJsland. Voornamelijk aan de kust, vaak grote kolonies. Migratie/winter: zwervend, in de Waddenzee ook vogels uit Rusland afkomstig.	Broedgebied: ongestoorde kustgebieden zonder roofdieren, duinen, kwelders, rotskusten (bijv. Helgoland). Overwinteren in grote aantallen op vuilnisbelten of aan de kust.	Zeer veelzijdig: krabben, mosselen, slakken, zeesterren, vissen, jonge vogels van andere soorten, organisch en ander afval, regenwormen.	 2-3	 26-32 dagen	 35-50 dagen
Overig						
Oudste Zilvermeeuw: 34 jaar en 9 maanden. De naam komt van de zilvergrijze bovenkant. Ze jagen ook op jonge vogels van andere soorten (bijv. steltlopers en sterns). Voor gezonde broedvogelpopulaties onproblematisch. Sinds kort gespecialiseerd in stelen van ijs, pizza, broodjes vis - in spectaculaire verrassingsaanvallen. Voer geen meeuwen! Profiteert van visserij, visafval/bijvangst als voedsel.						

Totale populatie (flyway) 1,6 – 1,78 miljoen

Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		max. 164.766	ca. 62.278
DK		max. 37.645	ca. 9.862
DE	SH	max. 27.493	ca. 10.576
	NDS, HH	max. 32.809	ca. 11.088
NL		max. 109.559	ca. 30.752

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

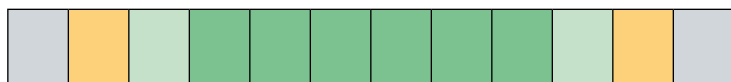
Kleine mantelmeeuw

Illustratie: Steffen Walentowitz

Kleine mantelmeeuw

Larus fuscus

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

 Lesser black-backed gull

 Sildemåge

 Heringsmöwe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Langer gevleugeld dan Zilvermeeuw. Jonge vogels lijken op Zilvermeeuw, maar over het algemeen donkerder (vooral grote dekveren), donkere elleboogveren met lichte randen en bredere staartband. Bij het ouder worden toename van grijze vlakken aan de bovenkant, volwassen na 4 jaar. Volwassen kleed altijd donkerder dan zilvermeeuw, zwarte vleugeltippen met witte punten, poten geel (Zilvermeeuw en Grote mantelmeeuw vleeskleurig). Verschilt van de Grote mantelmeeuw in grootte, lange vleugels die duidelijk over de staart heen hangen en de positie van de witte handvleugelvlekken.	Broedgebied: Kusten van Spanje tot NoordWest-Rusland. Winter: Voornamelijk Spanje, Portugal, Marokko, Mauritanië, Senegal. Zelden ook Waddenzee.	Broedgebied: ongestoorde kustgebieden zonder roofdieren, vooral in duinen. Foerageren op volle zee of op grasland. Winter: Zandstranden, vuilnisbelten; foerageert ook op open zee.	Vissen aan het wateroppervlak, zwemmende krabben en visserijafval. Op grasland regenwormen en insecten, op vuilnisbelten organisch afval.	 2–3	 26–31 dagen	 35–40 dagen
Overig						
Oudste geringde vogel: 34 jaar en 11 maanden. In Europa broeden drie ondersoorten, de Centraal-Europese (<i>L. f. intermedius</i>) neemt momenteel sterk toe, de Noordoost-Scandinavische ondersoort (<i>L. f. fuscus</i>) neemt af.						

Totale populatie (flyway) 1,04 – 1,11 miljoen

Populatie	rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee	?	ca. 94.496
DK	?	ca. 1.788
DE	SH	?
	NDS, HH	?
NL	?	ca. 52.868

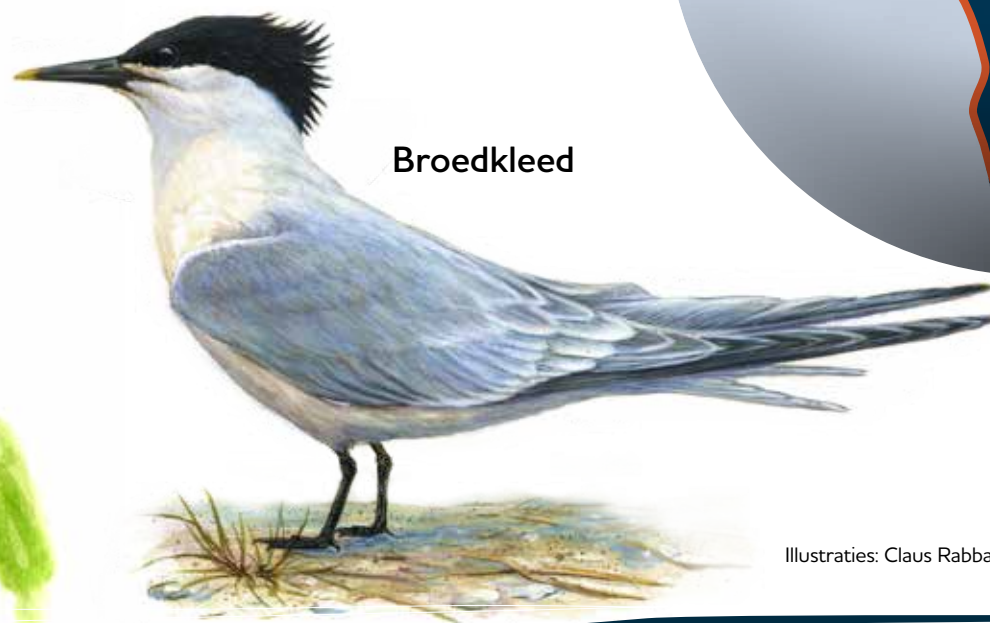
Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Grote stern

Winterkleed

Broedkleed

Illustraties: Claus Rabba (li.), Steffen Walentowitz (re.)

Grote stern

Thalasseus sandvicensis

Sandwich tern
 Splitterne
 Brandseeschwalbe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Grote bleke stern, in broedkleed met zwarte kuif. Snavel zwart met opvallende gele punt. In winterkleed met wit voorhoofd. Jonge vogels duidelijk meer geschubd aan de bovenkant dan andere sterns, snavel zonder gele punt.	Kusten van Noord- en Oostzee, oostelijke Atlantische Oceaan, Middellandse Zee, Zwarte Zee en Kaspijsche Zee. Overwinteringsgebieden van Spanje tot Zuid-Afrika.	Broedgebied: grote, dichte kolonies meestal op schaars begroeide eilanden, schiereilanden, grind- en zandbanken. Foerageert vaak in gebieden ver weg van de kolonies (> 50 km). Migratie/winter: Zeekusten, rustplaatsen voornamelijk op zandstranden.	Slanke scholende vissen van 5–15 cm groot.			
				1–2	22–26 Tage	25–35 Tage
Overig						
Oudste vogel: 30 jaar en 9 maanden. Duitse broedpopulatie is beperkt tot een paar grote kolonies. Vogels veranderen vaak van broedplaats. De ruwe roep (kirräk) doet sommigen denken aan het geluid dat ontstaat wanneer een vulling in een tand wordt gedrukt. In 2022 zwaar getroffen door Vogelgriep infecties in de broedkolonies.						

Totale populatie (flyway)			170.000–200.000
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		?	ca. 15.780
DK		?	ca. 147
DE	SH	?	ca. 3.100
	NDS, HH	?	ca. 4.249
NL		?	ca. 8.284

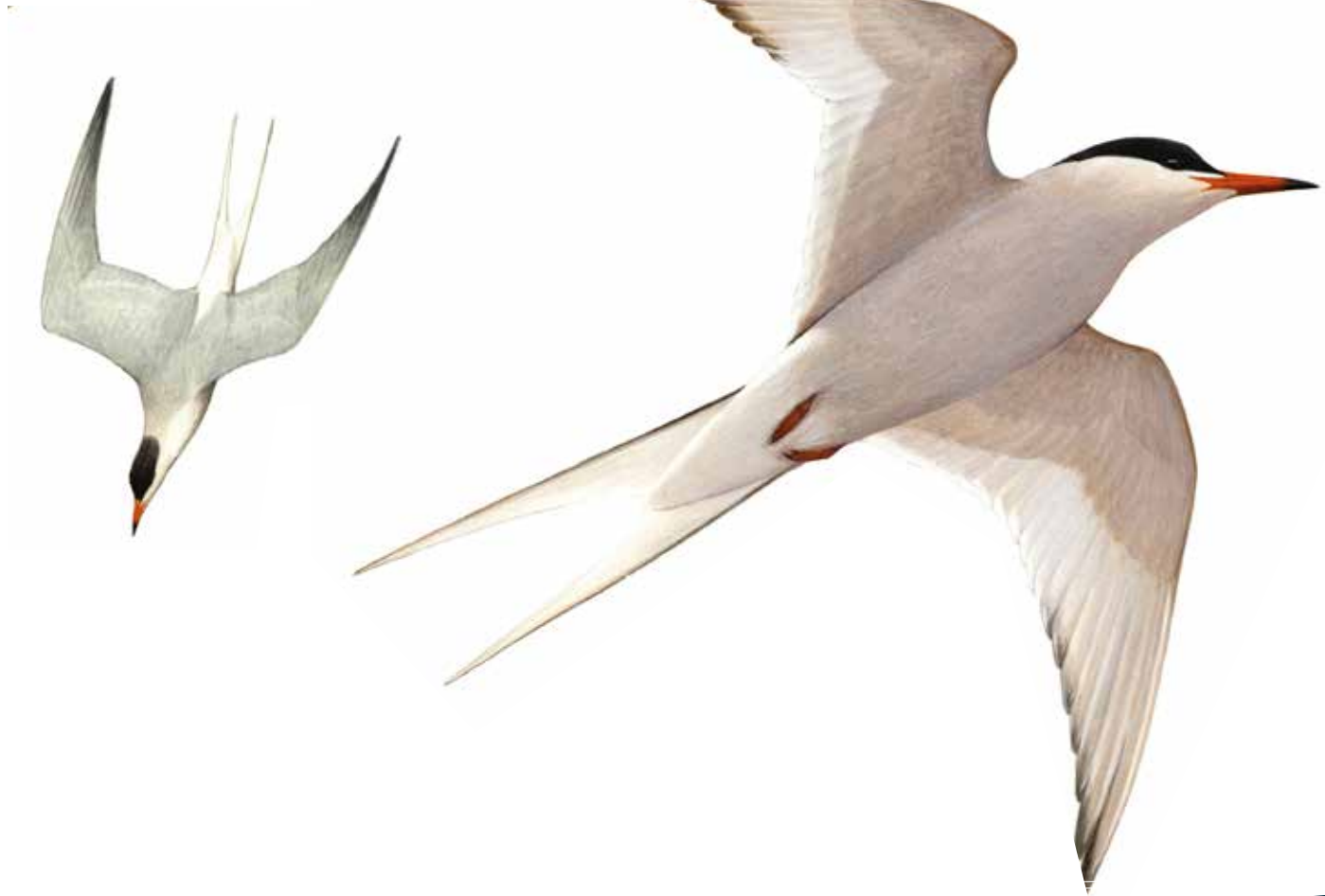
Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Totale populatie (flyway)			170.000–200.000
Populatie	rustende vogels		broedende vogels*
Waddenzee	?		ca. 15.780
DK	?		ca. 147
DE	SH	?	ca. 3.100
	NDS, HH	?	ca. 4.249
NL	?		ca. 8.284

Gegevens in individuen, *in paren

Visdief

Illustratie: Steffen Walentowitz

Visdief

Sterna hirundo

 Common tern

 Fjordterne

 Flusseeeschwalbe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Lijkt sterk op Noordse stern, poten enigszins langer, de staart reikt maximaal tot de punt van de vleugels. Snavelpunt zwart, handpennen aan bovenkant meestal donkerder, aan onderzijde meer verspreid en breder donker omrand. Jonge vogels met zeer donkere kleine dekveren, rode snavelbasis en duidelijk patroon aan de bovenkant.	Broedgebied: Van West-Europa tot Azië en Noord-Amerika. Broedt ook in het binnenland. Winter: voornamelijk kusten van West-Afrika.	Broedgebied: Kwelders, grind- en zandgebieden. Foerageren op rivieren en rivierbeddingen. Winter: Riviermondingen, stroomopwaarts nabij de kust.	Kleine pelagische vissen (haring, sprot, stekelbaars), rivierkreeften, in water levende insectenlarven, aan de Baltische kust ook wormen.	 2–3	 20–26 dagen	 23–27 dagen
Overig						
Oudste geringde vogel: 33 jaar. Vanwege hun gelijkenis zijn Visdief en Noordse stern vaak niet gedetermineerd tot op soortniveau. Behoort tot de best onderzochte vogelsoorten, omdat in Wilhelmshaven al vele jaren een kolonie intensief wetenschappelijke onderzocht wordt. Zeer agressieve verdediging, onderzoekers werken in de broedkolonies met helmen.						

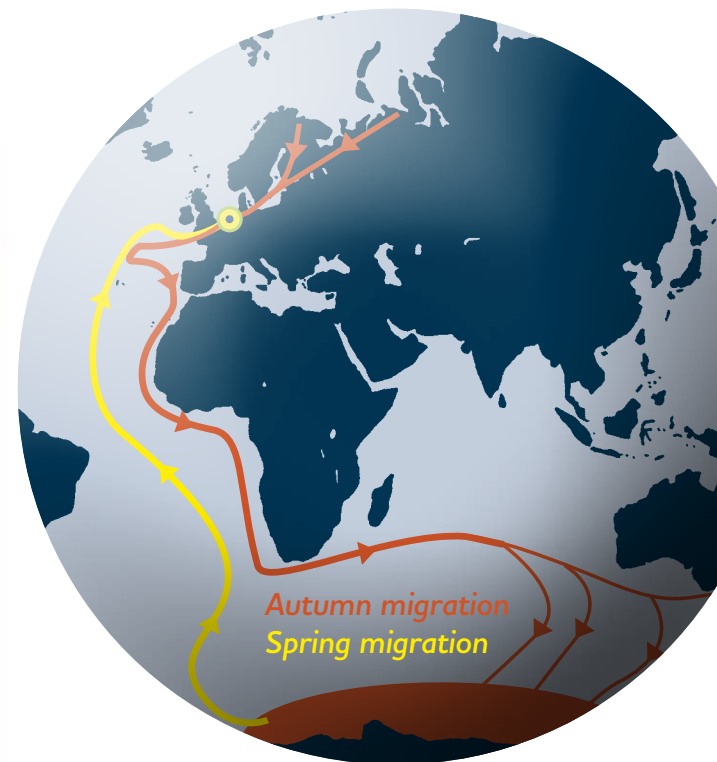
Totale populatie (Europa) 0,881–1,43 miljoen			
Populatie		rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee		?	ca. 8.375
DK		?	ca. 88
DE	SH	?	ca. 764
	NDS, HH	?	ca. 4.272
NL		?	ca. 3.251

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

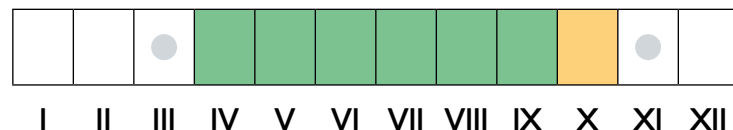
Noordse stern

Illustratie: Steffen Walentowitz

Noordse stern

Sterna paradisaea

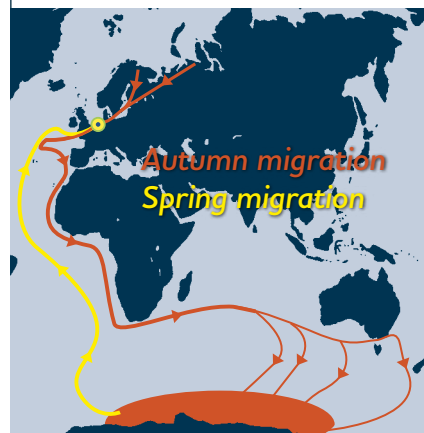

 Arctic tern

 Havterne

 Küstenseeschwalbe

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Lijkt veel op Visdief, maar heeft staand kortere poten, vleugel meestal overhangend boven staartpunt. Snavel rood zonder zwarte punt. Aan bovenzijde vleugel weinig contrast tussen de handpennen en de rest van de vleugel, scherpe zwarte rand langs onderzijde vleugel. Jonge vogels zonder donkere vleugelrand, snavel zwart, bovenkant een licht patroon.	Broedgebied: Arctisch (circumpolair), in Europa tot Groot-Britannië en als meest zuidelijk het wadengebied. Winter: Antarcische wateren (voornamelijk Wedell Sea).	Broedgebieden: Zandstranden met weinig of geen vegetatie, grindeilanden, zelden kwelders; foerageert meer op open zee dan de visdief. Winter: Visrijke wateren van Antarctica.	Kleine vissen en schaaldieren, aandeel vis vaak kleiner dan voor Visdief.	 1–3	 20–22 dagen	 21–24 dagen
Overig						
Oudste geringde vogel: 30 jaar en 11 maanden. Recordhouder onder de langeafstand trekkers. Arctische broedvogels leggen ongeveer 60.000 km af. Een zendervogel maakte een omweg naar Australië vanaf de Wedellzee van totaal 80.000 km. De Noordse stern is de vogelsoort die het langst in het jaar daglicht ziet! Zeer agressieve verdediging, zelfs bloedende hoofdwonden – niet storen!						

Totale populatie (Europa) 1,06–1,51 miljoen

Populatie	rustende vogels	broedende vogels*
Waddenzee	?	ca. 4.849
DK	?	ca. 369
DE SH	?	ca. 2.867
NDS, HH	?	ca. 699
NL	?	ca. 914

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

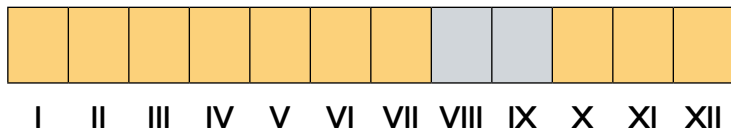
Velduil

Illustratie: Steffen Walentowitz

Velduil

Asio flammeus

 Short-eared owl

 Mosehornugle

 Sumpfohreule

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Middelgrote uil met lange vleugels en slechts kleine oorpluimen. Lijkt op Ransuil, maar ogen zijn geel (Ransuil: oranje), in vlucht met sterk contrast op de ondervleugels (Ransuil: wit met lichtbruin gebandeerd uiteinde).	Wijdverspreid: Eurazië (met de nadruk op noordelijke klimaten). Noord- en Zuid-Amerika en zelfs op afzonderlijke eilanden in Micronesië. Overwinteringsgebieden reiken tot in Noord-Afrika.	Broedgebied: Open landschappen met lage vegetatie, vooral toendra's, moerassen en natte weiden. Migratie/winter: Vergelijkbare broedhabitat, maar ook op braakliggend land.	Vooral woelmuizen, in jaren met lage dichtheid van woelmuizen ook andere kleine zoogdieren en vogels.	 7–10	 26–27 dagen	 31–36 dagen
Overig Oudste vogel: 20 jaar en 9 maanden. Naam: voormalige broedhabitats waren heidevel- den en moerassen. Jaagt ook overdag, vooral in voedselarme jaren. Grootte van broedterritoria hangt af van het voedselaanbod: In muizenrijke jaren zijn ze daarom kleiner. Leeft nomadisch. Jonge vogels verlaten het nest na 15–17 dagen, maar zijn dan nog niet volledig vliegvlug.						
		Totale populatie (Europa) 169.000–284.000				
		Populatie	rustende vogels	broedende vogels*		
Waddenzee		?	ca.	68		
DK		?	ca.	14		
DE	SH	?	ca.	5		
	NDS, HH	?	ca.	34		
NL		?	ca.	15		

Gegevens in individuen, *in paren

Dit blad is onderdeel van de "Trekvogelprofielen" voor vogelexcursies in het Waddenzee Werelderfgoed en Nationaal Park.

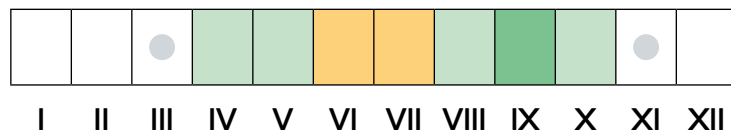
Tapuit

Illustratie: Steffen Walentowitz

Tapuit

Oenanthe oenanthe

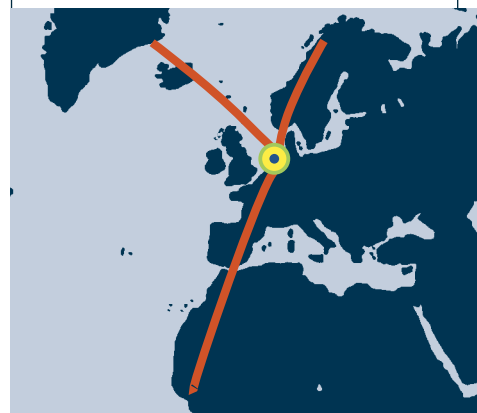

 Northern wheatear

 Stenpikker

 Steinschmätzer

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
In alle verenkleeden een opvallende zwart-witte staart. Mannetjes in broedkleed met opvallende zwarte vleugels en zwart oogmasker, vrouwtjes en jonge vogels over het algemeen vrij onopvallend.	Broedt op het hele noordelijke halfrond, in het noorden naar de Noordpool, in het zuiden naar het Midden-Oosten. Broedt in de duingebieden in konijnenholen. Overwinteringsgebieden: alle tapuiten overwinteren Afrika ten zuiden van de Sahara.	Broedgebied: open gebieden, bijv. afvalhopen, open plekken, veengebieden, extensief gebruikte landbouwgrond, in de Waddenzee vooral in duingebieden (in oude konijnenholen). Migratie/winter: alle soorten open terrein, ook op dijken. Jaagt graag vanaf hoge kijkposten.	Voornamelijk insecten, maar ook spinnen, regenwormen en slakken, in de herfst soms ook bessen.	 4–8	 11–15 dagen	 15–17 dagen
				Overig		
				Leeftijd: tot 9 jaar (geringde vogel). Vogels uit Alaska vliegen over Rusland en het Midden-Oosten naar Afrika en leggen daarbij meer dan 14.000 kilometer af in slechts een paar maanden. Vogels uit Arctisch Canada (Baffin-eiland) migreren via de Britse Eilanden naar Afrika. Sommigen leggen daarbij 3.400 kilometer af in 4 dagen, oftewel 850 kilometer per dag (vooral 's nachts vliegend).		

Totale populatie (Europa)
10,8 miljoen–29,3 miljoen

Gegevens in individuen

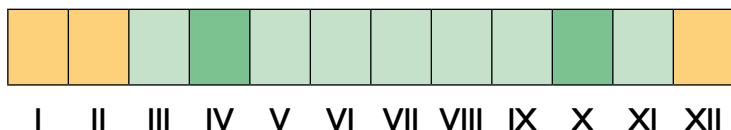
Graspieper

Illustratie: Steffen Walentowitz

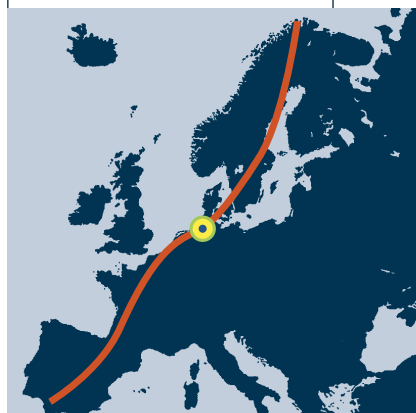
Graspieper

Anthus pratensis

 Meadow pipit
 Engpiber
 Wiesenpieper

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Kleine, onopvallende zangvogel met een dunne snavel en relatief lange staart. Borst en rug fijn gestreept . Valt vooral op door zijn roep, een scherpe "eet", soms verdubbeld "eet-eet".	Veelvoorkomende broedvogel in grote delen van Europa. Broedgebied reikt in het oosten tot aan de Oeral en in het westen tot aan Noordoost-Groenland. Overwinteringsgebieden liggen in Centraal- en West-Europa, zuidelijk tot Noord-Afrika.	Broedgebied: voornamelijk vochtig, open terrein, bijv. toendra's, helde, kwelders, nat grasland, heide. Migratie/winter: Vergelijkbaar met broedseizoen.	Zeer variabel, vooral kleine insecten, spinnen, maar ook kleine wormen.	 2-7	 13 dagen	 12-13 dagen
Overig Leeftijd: maximum ongeveer 8 jaar (geringde vogels) Tijdens de migratie de meest voorkomende pieper in de Waddenzee, kan bijna overal worden gezien, rustende vogels vooral in grasland (vaak ook op dijken). Afname van populatie door habitatverlies (intensievere landbouw). Overwintert ook in kwelders en grasland van de Waddenzee, maar is veel zeldzamer in kwelders dan de vergelijkbare Oeverpieper (minder contrastrijk dan de Graspieper en met een dikkere snavel en donkerdere poten). Voor deze soort zijn de Waddenzee kwelders een overwinteringsgebied van internationaal belang.						

Totale populatie (Europa)
22 miljoen–29.8 miljoen

Gegevens in individuen

Frater

Winterkleed

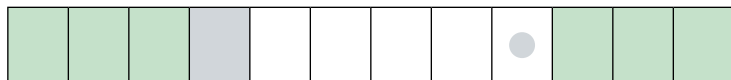

Illustratie: Claus Rabba

Frater

Linaria flavirostris

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Winterkleed

 Twite

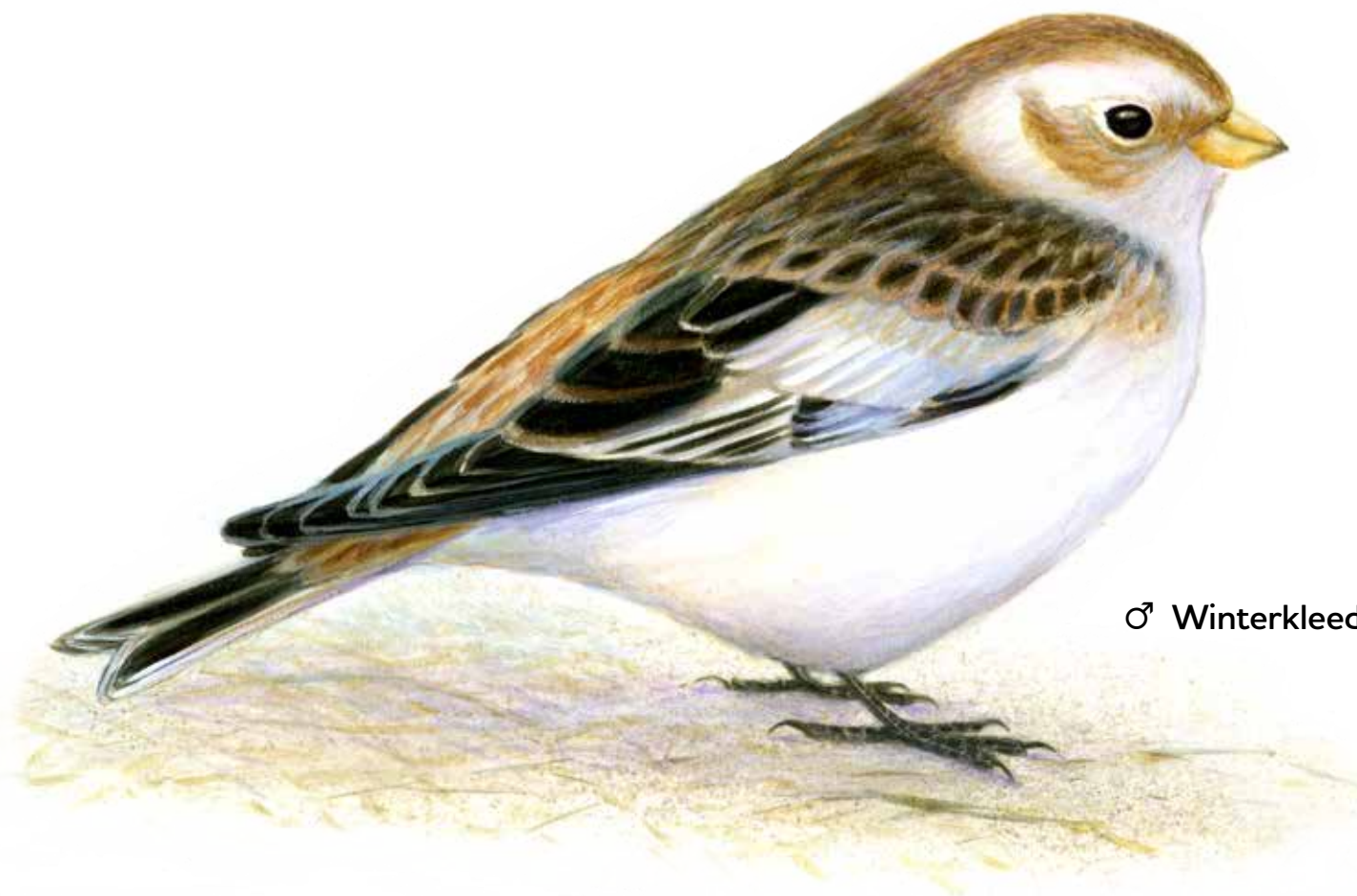
 Bjergirisk

 Berghänfling

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Onopvallende kleine bruine zangvogel met kleine gele snavel. Lijkt in niet-broedkleed op Kneu, maar met onopvallend bleke vleugelvlek en overwegend oranje-beige borst/keel. Mannetje met roestrode stuit.	Broedgebieden bevinden zich in de boreale en gematigde gebieden in NW-Europa, in hooggebergten en steppen van Azië. Scandinavische vogels overwinteren voornamelijk in de Waddenzee en in het binnenland van Oost-Europa.	Broedgebied: toendra, heide, alpenweiden. Migratie/winter: Kwelders, ruderale gebieden.	Kleine zaden, in de Waddenzee vooral Zee-kraal en Schorrenkruid.	 5–6	 12–13 dagen	 10–13 dagen
 Totale populatie (Europa) 159.000–548.000						
Overig Oudste vogel: 9 jaar en 5 maanden. Heeft ooit in Duitsland (Helgoland, 1960) gebroed. In tegenstelling tot de Strandleeuwerik en Sneeuwgors meestal niet in het vloedmerk, maar voeden zich direct op de planten. Slaapplaatsen deels in gebouwen en midden in steden. Tijdens de migratie soms in dichte zwermen, zeer actief en soms niet erg schuw. Bewegen veel binnen het overwinteringsgebied: > 30 km op één dag en > 200 km binnen één winter.						

Gegevens in individuen

Sneeuwgors

♂ Winterkleed

Illustratie: Claus Rabba

Sneeuwgorse

Plectrophenax nivalis

♂ Winterkleed

 Snow bunting

 Snespurv

 Schneeammer

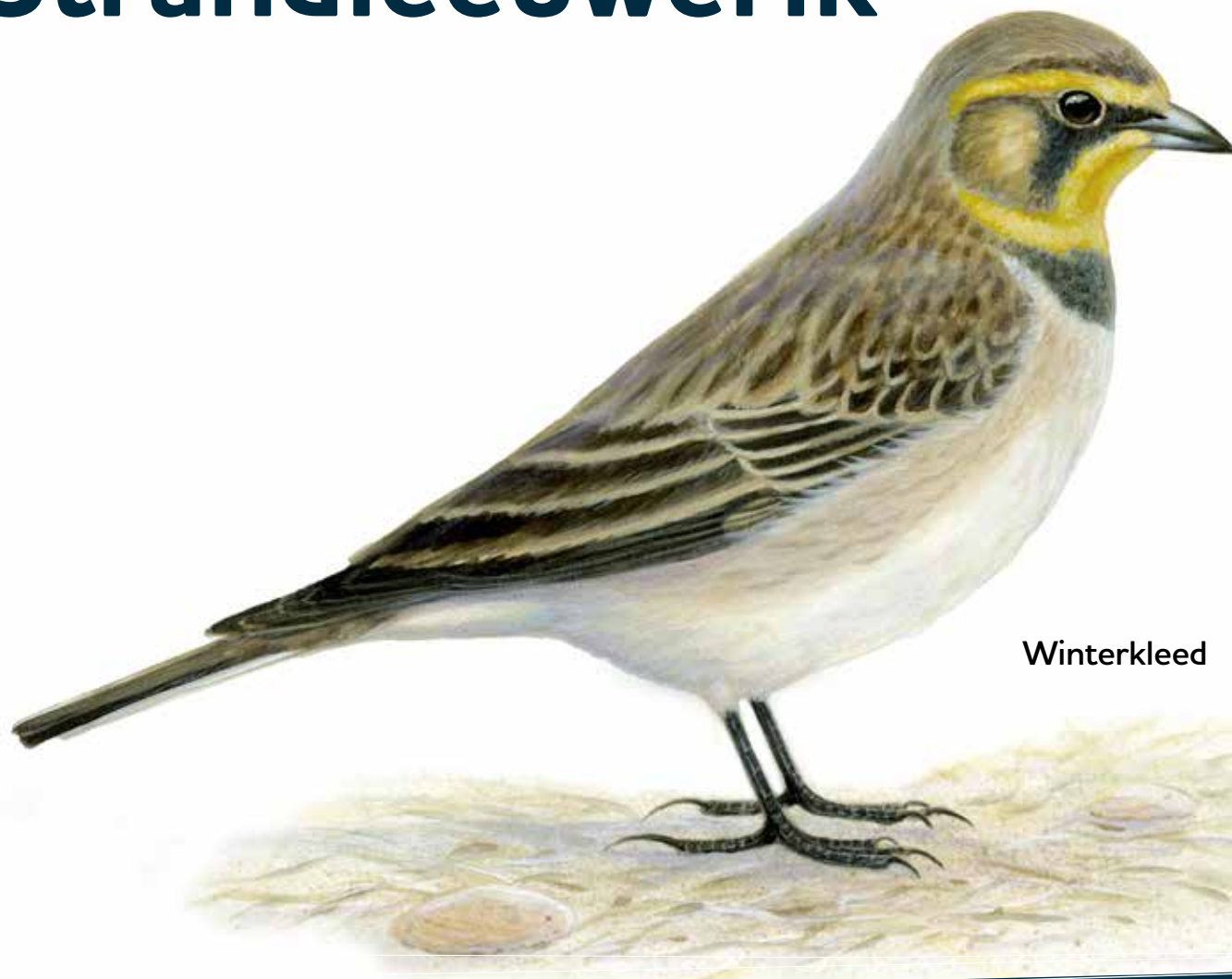
Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Compacte gors met korte en dikke (in de winter gele) snavel. In het broedkleed (hier zeldzaam) wit met een donkere rug en zwarte vleugelpunten. In de winter bovenzijde bruinachtig en onderkant witachtig. Bovenvleugel met witte vleugelvlek dat in grootte varieert per leeftijd, geslacht en ondersoort.	Broedgebied circumpolair in de Arctische toendra. Overwinteringsgebieden in Europa voornamelijk op de kusten maar ook in de landinwaartse steppen van Oost-Europa. IJslandse broedvogels overwinteren gedeeltelijk in de buurt van hun broedgebieden. Oost-Groenlandse broedvogels migreren naar Europa, overwinteringsgebieden van Scandinavische broedvogels tot nu toe onbekend.	Broedgebied: Open toendra met rotsen en korstmossen. Migratie/winter: Schaars begroeide gebieden, in de Waddenzee op zandstranden en getijdengebieden.	Zomer: voornamelijk insecten; Winter: Zaden, sporadische insecten.	 5–6	 12–13 dagen	 12–15 dagen
Overig Oudste vogel: 9 jaar en 6 maanden. Naam: Habitat vaak bedekt met sneeuw. De meest noordelijk broedende zangvogel!						

Totale populatie (Europa)
38.000–86.200

Gegevens in individuen

Strandleeuwerik

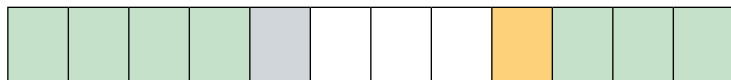
Winterkleed

Illustratie: Claus Rabba

Strandleeuwerik

Eremophila alpestris

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Winterkleed

Shore lark

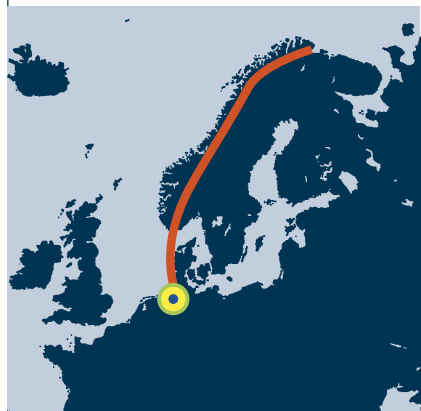

Bjerglærke

Ohrenlerche

Identificatie	Verspreiding	Habitat	Eten	Broedbiologie		
Leeuwerik met zwarte slab en zwarte oorbedekkingen/teugels en gelig gezicht. Zwarte veren op de bovenkant van de kop kunnen opgericht worden om kleine hoorns te vormen. Leeftijd en geslacht kunnen in het veld niet met zekerheid onderscheiden worden.	Broedgebieden in toendra's van Eurazië en Noord-Amerika en in de bergen en steppen van Zuidoost-Europa, Noordwest-Afrika, Azië en Noord-Amerika. In de winter in Europa, vooral in de Waddenzee.	Broedgebied: schaars begroeide gebieden met lage vegetatiehoogte zoals toendra's en steppen. Migratie/winter: steppen, voornamelijk in Centraal-Europa kwelders of vloedlijn op de dijk.	Zomer: Insecten en andere geleedpotigen. Winter: Kleine zaden, vooral van Zeekraal, Schorrenkruid en verschillende soorten melde	 4	 10–14 dagen	 9–12 dagen
				Overig		
				Oudste vogel: 5 jaar en 10 maanden. Overwintert in groepen. Een gemiddelde groep in de Waddenzee gebruikt 2,3 km vloedlijn. Elk jaar keren ze precies terug naar waar ze vorig jaar waren.		

Totale populatie (Europa)
6.300–13.300

Gegevens in individuen